

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

Kariérové poradenství na střední odborné škole

Bakalářská práce

Autor: Tereza Sojková

Vedoucí práce: PhDr. Jitka Jirsáková, Ph.D.

2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tereza Sojková

Kariérové poradenství a vzdělávání

Název práce

Kariérové poradenství na střední odborné škole

Název anglicky

Career Guidance and Counselling at Secondary Vocational School

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zmapovat oblast kariérového poradenství na vybrané střední odborné škole/učilišti. Na základě kvalitativního i kvantitativního šetření budou zjištěny potřeby školy i žáků z pohledu kariérového poradenství. Na základě výsledků obou šetření budou navrženy možné inovace a doporučení pro školní kariérové poradenství.

Metodika

V teoretické části práce bude provedena rešerše odborné literatury v oblasti kariérového poradenství, budou definovány základní pojmy, včetně legislativy a charakteristiky období adolescence a školního poradenství.

V praktické části provedeno kvantitativní dotazníkové šetření mezi žáky vybrané střední odborné školy/učiliště zaměřené na jejich potřeby a očekávání v oblasti kariérového poradenství. Dále bude také provedeno kvalitativní šetření (např. polostrukturovaný rozhovor s vybranými učiteli či výchovným/kariérovým poradcem) zaměřené na fungování kariérového poradenství na dané střední škole. Na základě výsledků obou šetření bude navrženo doporučení pro inovaci služeb kariérového poradenství na vybrané střední škole.

Postup zpracování BP – doporučené termíny:

- 1) do dubna 2022 – zadávací list – formulace cíle a metodiky
- 2) do konce září 2022 – většina teoretické části práce
- 3) do konce prosince 2022 – dokončení praktické části práce
- 4) leden 2023 – finalizace a úpravy práce
- 5) únor 2023 – odevzdání bakalářské práce

- veškeré části je nutné konzultovat s vedoucím práce

- domluvit si pravidelné konzultace jednotlivých částí práce
- nutná konzultace na dotazníkové šetření či rozhovor – schválení otázek vedoucím práce

Doporučený rozsah práce

dle pravidel pro psaní bakalářských prací

Klíčová slova

kariérové poradenství, střední odborná škola, člověk a svět práce, kariérový poradce, žák

Doporučené zdroje informací

KNOTOVÁ, Dana a kol. Školní poradenství. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014. 258 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4502-2.

MERTIN, Václav a Lenka KREJCOVÁ. Výchovné poradenství. 2020. ISBN 978-80-7598-174-5.

PEAVY, R. Vance a EUROGUIDANCE (SÍT INFORMACNICH CENTER). Sociodynamické poradenství: konstruktivistická perspektiva. Praha: Dum zahraniční spolupráce pro Centrum Euroguidance, 2013. ISBN 978-80-87335-55-0.

PÝCHOVÁ, Silvie, Helena KOŠŤÁLOVÁ, Petra DRAHOŇOVSKÁ a Dorota MADZIOVÁ. Kariérové poradenství na každý pád. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2020. Řízení školy. ISBN 978-80-7598-604-7.

VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2846-2.

VENDEL, Stefan. Kariévní poradenství. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1731-9.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – IVP

Vedoucí práce

PhDr. Jitka Jirsáková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

Elektronicky schváleno dne 14. 4. 2022

PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D. et Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 7. 6. 2022

Ing. Karel Němejč, Ph.D.

Pověřený ředitel

V Praze dne 26. 01. 2023

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou/závěrečnou práci na téma:

Kariérové poradenství na střední odborné škole

vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V dne

.....
(podpis autora práce)

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala vedoucí mé práce paní PhDr. Jitce Jirsákové Ph.D. za odborné vedení, trpělivost, čas, a především za všechny poskytnuté rady a informace.

Dále bych touto cestou ráda poděkovala paní Ing. Mgr. Janě Bourové a všem žákům 3. a 4. ročníků Střední uměleckoprůmyslové školy keramické a sklářské v Karlových Varech za jejich spolupráci při výzkumném šetření v praktické části bakalářské práce.

V neposlední řadě bych chtěla poděkovat svým nejbližším za podporu a pevné nervy v období psaní této práce a v průběhu celého studia.

Abstrakt

Bakalářská práce se věnovala tématu kariérové poradenství na střední odborné škole. Jejím cílem bylo zjistit aktuální stav kariérového poradenství na Střední uměleckoprůmyslové škole keramické a sklářské v Karlových Varech.

Práce byla rozdělena do dvou částí. V teoretické části byly vysvětleny základní pojmy týkající se kariérového poradenství, kariéry, období adolescence, kurikula, rámcových vzdělávacích programů, školních vzdělávacích programů a legislativy.

V praktické části bakalářské práce byla představena střední odborná škola v Karlových Varech, bylo popsáno průřezové téma Člověk a svět práce a také jeho aplikace v jednotlivých předmětech. Součástí praktické části bylo především kvalitativní a kvantitativní šetření a jejich vyhodnocení. Kvantitativní šetření probíhalo online formou dotazníku distribuovaného kariérovou poradkyní mezi studenty 3. a 4. ročníků. Kvalitativní šetření bylo provedeno na základě rozhovoru s kariérovou poradkyní školy.

Na základě vyhodnocení obou šetření byl vyhotoven závěr, kdy vzhledem k úrovni kariérového poradenství na dané střední odborné škole nebyly zjištěny žádné důvody k úpravě průběhu kariérového poradenství na dané střední škole.

Klíčová slova

kariérové poradenství, střední odborná škola, člověk a svět práce, kariérový poradce, žák

Abstract

The bachelor's thesis was dedicated to the topic of career counselling in a secondary vocational school. Its aim was to find out the current state of career counselling at the Secondary School of Ceramics and Glass in Karlovy Vary.

The thesis was divided into two parts. In the theoretical part, the basic concepts related to career counselling, career, the period of adolescence, curriculum, framework educational programmes, school curricula and legislation were explained.

In the practical part of the bachelor thesis, the secondary vocational school in Karlovy Vary was introduced, the cross-cutting theme of Man and the World of Work was described, as well as its application in individual subjects. The practical part included mainly qualitative and quantitative investigations and their evaluation. The quantitative investigation was conducted online in the form of a questionnaire distributed by a career counsellor among students of the 3rd and 4th years. The qualitative investigation was based on an interview with the school's career counsellor.

Based on the evaluation of both surveys, it was concluded that, given the level of career counselling at the secondary school, there were no reasons to modify the course of career counselling at the secondary school.

Keywords

career counselling, secondary vocational school, man and the world of work, career counsellor, pupil

OBSAH

ÚVOD	12
TEORETICKÁ ČÁST	14
1 Cíl a metodika	14
2 Základní pojmy	15
2.1 Kariéra	15
2.1.1 Lineární	15
2.1.2 Kaleidoskopická	15
2.2 Povolání	16
2.3 Poradenství	16
2.4 Kariérové poradenství	17
2.5 Služby poradenství	18
2.5.1 Individuální poradenství	19
2.5.2 Skupinové poradenství	19
2.6 Teorie pro kariérové poradenství	20
2.6.1 Krok: Poznávání	20
2.6.2 Krok: Získání informací o světě práce	20
2.6.3 Krok: Spojení informací o sobě a o světě práce	20
2.7 Faktory důležité v kariérovém poradenství	21
2.7.1 Schopnosti	21
2.7.2 Minulé výkony	22
2.7.3 Zájmy a výběr povolání	23
2.7.4 Pracovní hodnoty	23
2.7.5 Osobnostní vlastnosti	23
2.7.6 Temperament	24
3 Cílová skupina	25

3.1	Adolescence	25
3.2	Pozdní adolescence	25
3.3	Motivace.....	26
3.4	Profesní příprava	26
3.5	Nezaměstnanost.....	27
4	Kariérové poradenství ve středním odborném vzdělávání	28
4.1	Legislativní úprava.....	28
4.2	Školní poradenské pracoviště.....	29
4.2.1	Kariérový poradce.....	30
4.2.2	Výchovný poradce	30
4.2.3	Školní metodik prevence	31
4.2.4	Školní psycholog.....	31
4.2.5	Školní speciální pedagog	31
4.3	Školská poradenská zařízení	31
4.3.1	Pedagogicko-psychologické poradny (PPP).....	32
4.3.2	Speciálně pedagogická centra (SPC)	32
4.3.3	Střediska výchovné péče (SVP).....	33
5	Kurikulum.....	34
5.1	Rámcové vzdělávací programy (RVP).....	34
5.1.1	Průřezové téma: Člověk a svět práce	36
5.2	Školní vzdělávací program (ŠVP).....	37
	PRAKTICKÁ ČÁST	39
6	Charakteristika střední odborné školy	39
6.1	Průřezové téma: Člověk a svět práce v maturitním oboru Aplikovaná chemie	
	41	
6.2	Metodika	45

6.3	Rozhovor	46
6.4	Vyhodnocení rozhovoru	46
6.5	Vyhodnocení výzkumných otázek pro polostrukturovaný rozhovor s kariérovou poradkyní	47
6.6	Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření	48
6.7	Vyhodnocení výzkumných otázek – dotazníkové šetření	61
6.8	Vlastní doporučení	61
ZÁVĚR		63
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ		64
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ		68
SEZNAM PŘÍLOH		69
PŘÍLOHA Č. 1		70
PŘÍLOHA Č. 2		79

ÚVOD

Bakalářská práce se věnuje tématu kariérové poradenství na střední odborné škole. Otázky ohledně profesní budoucnosti pronásledují lidi už od školních let. Už na základní škole si jedinec vytyčuje hranice mezi činnostmi, které má rád, a těmi, které nemá rád. Změny, které přicházejí s pubertou, narušují stará přesvědčení, zvyšují potřebu orientovat se v nových situacích a vyžadují novou stabilitu. V dětství uspokojovala závislost na rodině potřebu bezpečí, ale je jasné, že toto pouto splnilo svůj účel a dospívající potřebují změnit své dispozice. Když rodiče své děti chrání a rozhodují o nich, je pravděpodobnější, že jim budou bránit v dalším osobním rozvoji. Osvobození umožňuje a usnadňuje rozvoj dovedností. V důsledku toho mladí lidé postupně dokazují sobě i ostatním, že již nepotřebují tak vysokou míru závislosti. Dospívání je zaměřeno na zkoumání a rozvoj subjektivně přijatelné vlastní identity, která alespoň částečně odpovídá tomu, co si dospívající představuje. To se odráží ve zvýšeném úsilí o sebepoznání v rámci vrstevnických skupin, které poskytují příležitosti k základnímu sebeurčení. Jedná se o rozpoznání možností. Mladí lidé sami usilují o různé změny a snaží se je prosazovat. (Vágnerová, 2012, s. 371)

Období před nástupem na střední školu může přinést mnoho obtížných životních situací, ve kterých mladí lidé uvítají podporu zkušených dospělých (např. kariérových poradců). (Čáp, 2009, s. 129)

Teoretická část práce se zabývá základními pojmy, jako je kariéra, kariérové poradenství a poradenství. Dále témata adolescence, RVP a ŠVP. V praktické části práce byl proveden rozhovor s kariérovou poradkyní školy a dotazníkové šetření pro žáky 3. a 4. ročníků maturitních oborů. Dále bylo provedeno vyhodnocení dotazníku a následně byly vyhodnoceny výzkumné otázky.

Záměrem bylo zjistit, jak kariérové poradenství probíhá, jaké činnosti kariérová poradkyně podniká a jak jsou žáci spokojeni, a především seznámení s kariérovým poradenstvím na Střední uměleckoprůmyslové škole keramické a sklářské v Karlových Varech v roce 2022/2023.

Téma bakalářské práce Kariérové poradenství na střední odborné škole jsem volila na základě vlastní zkušenosti s kariérovým poradenstvím na dané škole, kde jsem

studovala. V době mého studia na Střední uměleckoprůmyslové škole keramické a sklářské v Karlových Varech kariérové poradenství začínalo. Rozhodla jsem se tedy ověřit, jak na škole probíhá kariérové poradenství v současné době.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Cíl a metodika

Cílem bakalářské práce je zmapovat oblast kariérového poradenství na vybrané střední odborné škole/učilišti. Na základě kvalitativního i kvantitativního šetření budou zjištěny potřeby školy i žáků z pohledu kariérového poradenství. Na základě výsledků obou šetření budou navrženy možné inovace a doporučení pro školní kariérové poradenství.

V teoretické části práce bude provedena rešerše odborné literatury v oblasti kariérového poradenství, budou definovány základní pojmy, včetně legislativy a charakteristiky období adolescence a školního poradenství.

V praktické části provedeno kvantitativní dotazníkové šetření mezi žáky vybrané střední odborné školy/učiliště zaměřené na jejich potřeby a očekávání v oblasti kariérového poradenství. Dále bude také provedeno kvalitativní šetření (např. polostrukturovaný rozhovor s vybranými učiteli či výchovným/kariérovým poradcem) zaměřené na fungování kariérového poradenství na dané střední škole. Na základě výsledků obou šetření bude navrženo doporučení pro inovaci služeb kariérového poradenství na vybrané střední škole.

2 Základní pojmy

2.1 Kariéra

Kariéra je nejvíce spojovaná s naší profesní dráhou, nejčastěji se využívá v personalistice. Kariéra shrnuje období od počátku našeho vstoupení na pracovní trh až po daný okamžik. Často se lidé milně domnívají, že kariéra má pouze rostoucí tendenci, bohužel tomu tak není a kariéra může mít i tendenci sestupnou. (Vosmik, 2018, s. 13)

Bělohlávek (1994, s. 9) popisuje kariéru jako cestu, postup, který se odehrává na časové ose. Začíná v době, kdy se vstupuje do zaměstnání nebo určité školy, a končí v současnosti. Při tom prochází několika fázemi. (Bělohlávek, 1994, s. 9)

2.1.1 Lineární

Jedná se o kariéru, která plyne, jak z názvu vyplývá, lineárně. Máme cíl např. stát se učitelem. Proto svou školní přípravu směřujeme k tomuto cíli. Gymnázium, pedagogická fakulta, praxe a po několika letech vykonávání profese bychom aspirovali na pozici ředitele školy. (Vosmik, 2018, s. 15)

V tradičním managementu je kariéra chápána lineárně jako vývoj vpřed. Zdůrazňuje se stabilita a kontinuita zaměstnání a drastické změny zaměstnání jsou považovány za jasné selhání. Profesní rozvoj v tomto případě není předmětem zájmu jednotlivce ani organizace. (Kohoutková, 2008, s. 14)

2.1.2 Kaleidoskopická

Kariéra, jejíž směr není lineární. Jde spíše o rozšiřování vědomostí a znalostí, které jsou součástí naší profese, ale nesměřují vždy nutně ke kariérnímu růstu. Pokud zůstaneme u příkladu učitele, může se jednat o různé kurzy pro lektory, mentory, následné vzdělávání v oblasti psychologie, aby učitel propojil své znalosti a dovednosti a rozšířil je. (Vosmik, 2018, s. 15)

Bělohlávek (1994, s. 17) dělí kariéru na osm druhů. Z nichž kaleidoskopické kariéře odpovídá tzv. stálý stav. Bělohlávek tuto dráhu popisuje jako kariéru, kde jsou lidé často odborníky na určité téma. Není pro ně důležitý kariérní postup, setrvávají často

dlouhodobě na jedné pozici, ale neustále se rozvíjejí ve svém oboru. (Bělohlávek, 1994, s. 17)

2.2 Povolání

Povolání je jeden z nejobecnějších pojmů, který nejčastěji chápeme jako zaměstnání či profesi. Povolání je v širším pojetí spojeno s posláním a naplněním našich cílů. Jde tedy o to, čeho chceme ať už v pracovním či soukromém životě dosáhnou. Je také součástí hledání našeho životního smyslu, což je jedna ze základních otázek, na které v životě musíme odpovědět. Je to tedy jeden z aspektů, na které by se mělo kariérové poradenství zaměřovat. (Vosmik, 2018, s. 13/14)

Palán (2002, s. 162-163) popisuje povolání jako soubor společensky užitečných činností, které jsou uskutečnitelné na trhu práce a které vykonávají speciálně vyškolení pracovníci. (Palán, 2002, s. 162-163)

2.3 Poradenství

Poradenství je odborné poradenství využívající poznatky psychologie. Jedná se o proces založený na vztahu poradce a klienta, jehož cílem je řešení problémů klienta a dosažení dlouhodobého psychologického růstu. (Juříčková, 2008, s. 9)

Poradenství lze charakterizovat jako poradenství klientovi ze strany poradce. Tento vztah je založen na principu pomoci druhým se záměrem stabilizovat nebo zlepšit aktuální situaci klienta a vyřešit problematickou situaci. Poradce je nezávislý, jedná se o spolupráci, která vyplývá z přání a požadavků klienta. Poradenství je určeno nejen jednotlivcům a rodinám, ale také pro konkrétní pomoc institucím a organizacím. (Kuříček, 2014, s. 27)

Hlavním cílem je dosažení zdraví klienta v interakci s okolím, kde žije. Světová zdravotnická organizace (WHO) definuje zdraví jako „stav úplné tělesné, duševní a sociální pohody, a nejen nepřítomnost nemoci nebo vady“. (WHO, online, 2023)

Lidé, kteří jsou fyzicky a duševně zdraví, jsou schopni rozvíjet svou individualitu, budovat dlouhodobé harmonické vztahy, začlenit se do společnosti a realizovat se. (Juříčková, 2008, s.11)

Individuální cíl vychází z konkrétní situace člověka, jedná se o speciální opatření pro konkrétního klienta za konkrétních okolností. (Juříčková, 2008, s.11)

2.4 Kariérové poradenství

Kariérové poradenství je proces, který dává lidem příležitost zkoumat a rozvíjet své schopnosti, dovednosti a zájmy po celý život. Umožňuje lidem využít dovednosti a schopnosti, které mají, k utváření jejich individuální cesty ve vzdělávání, práci a dalších oblastech. (MŠMT, online, 2013–2023)

Lze ho také vnímat jako určitý druh terapie problémů dnešní doby. Lidé se musí přizpůsobit nečekaně vznikajícím novým profesím, které odpovídají přáním dynamického trhu. (Pýchová, 2020, s. 11)

OECD definuje kariérové poradenství jako „systém poradenských služeb, jejichž cílem je pomáhat jednotlivcům jakéhokoli věku při rozhodování v otázkách vzdělávání, profesní přípravy, volby zaměstnání a rozvoji kariéry v kterékoli fázi jejich života“. (Průcha, 2009, s. 623).

Kariérové poradenství se zaměřuje na koncept dynamických kariérních cest, které již nejsou lineární jako dříve. Zaměřuje se na životní změny a smysluplné projekty, díky nimž si jednotlivci vytvářejí vlastní identitu. (Vosmik, 2018, s. 15)

Kariérové poradenství je nyní velmi rozšířené, zejména ve školském poradenství na základních a středních školách, kde je poskytováno prostřednictvím kariérových poradců, kteří žákům poskytují statistické údaje o středních a vyšších školách, o potřebách a šancích na přijetí a o možnostech zaměstnání po ukončení studia. Potřeba školního a profesního poradenství je velká a týká se všech účastníků základního, středoškolského i vysokoškolského vzdělání, nezaměstnaných a lidí, kteří v průběhu života ztrácejí zaměstnání. (Vendel, 2008, s. 15,16)

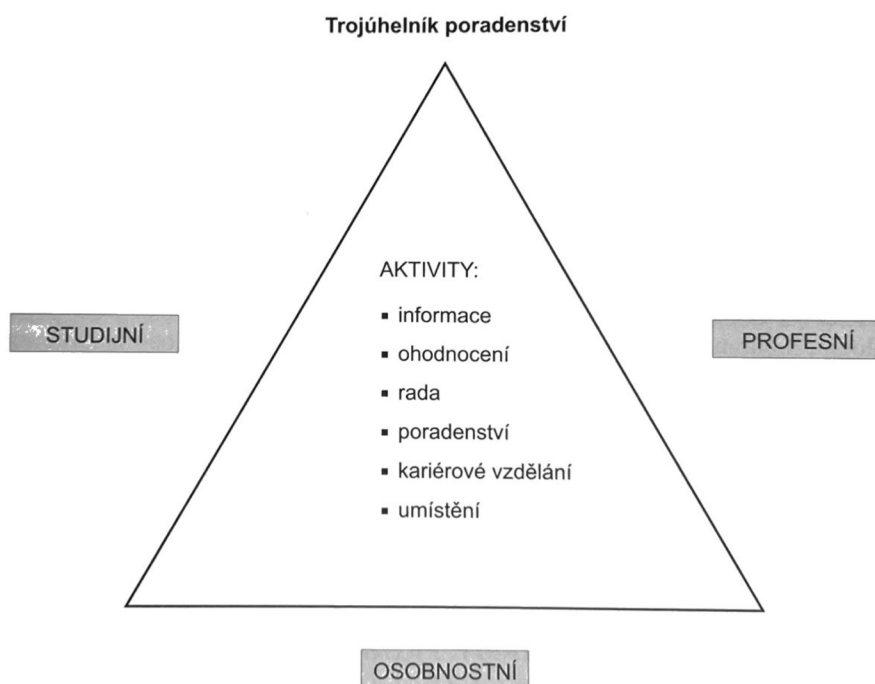
Podle Průchy (2009, s. 623) je kariérové poradenství jedním z nástrojů, který pomáhá eliminovat riziko chybných rozhodnutí, a je tedy důležitým nástrojem prevence nezaměstnanosti. Přispívá také k dosahování cílů veřejné politiky, zejména k zajištění rovných příležitostí v oblasti vzdělávání a uplatnitelnosti na trhu práce a k rozvoji celoživotního učení, které umožňuje lidem cíleně a efektivně využívat jejich potenciál po celý život. (Průcha, 2009, s. 623)

2.5 Služby poradenství

Kariérové poradenství se zaměřuje na rozhodování o akademické a profesní dráze, rozhodování o základním zaměstnání, změně zaměstnání, pokračování ve vzdělávání (vzdělávání dospělých, celoživotní vzdělávání), návrat do zaměstnání nebo změna kvalifikace. (MŠMT, online, 2013–2023)

Služby kariérového poradenství mohou být poskytovány individuálně (s jednotlivci) nebo ve skupinách, tváří v tvář, tj. osobně nebo distančně. Příklady činností kariérového poradenství zahrnují poskytování informací, individuální, skupinové a hromadné poradenství, kariérové vzdělávání, hodnocení a rozvoj dovedností, jakož i mentoring, obhajobu zájmů, učení způsobem kariérového rozhodování a rozvoj dovedností. Zahrnuje také rozvoj dovedností nezbytných pro řízení vlastní kariéry. (Hargašová, 2009, s. 227-228)

Obrázek 1: Služby kariérového poradenství

Zdroj: Hargašová (2009, s. 227)

2.5.1 Individuální poradenství

Individuální poradenství je určeno uchazečům o zaměstnání, uchazečům o zaměstnání na trhu práce nebo lidem, kteří si chtějí zlepšit své dovednosti. (Vosmik, 2018, s. 30)

Jsou zde čtyři hlavní zásady (Vosmik, 2018, s. 30):

1. Spolupracující vztah – V rámci spolupráce jsou žák a poradce partneři, kteří přispívají svými zdroji do poradenského procesu.
2. Mapování a vyjasňování životního prostoru – Žákova minulost, přítomnost a budoucnost jsou zmapovány. Mapování umožňuje dočasně vizualizovat a „zastavit se“. To vede k uvědomění si sociálního místa a postavení ve společenském životě, což usnadňuje vidění budoucnosti.
3. Konstrukce osobního projektu činností – Kombinujte rozhodnutí, plánování a jednání ve formě „mostů“ a „schodů“, které mohou studenti používat k postupnému rozvoji směrem vpřed.
4. Uvážlivé řešení problémů – V první řadě je důležité věnovat pozornost způsobu myšlení daného člověka. Reflexe, introspekce a sociální struktury, které poskytují kontext pro daný problém. Je dobré mít na paměti, že problémem není člověk, ale problém je problém tzv. dá se vyřešit. (Vosmik, 2018, s. 30).

2.5.2 Skupinové poradenství

Je určeno pro skupiny lidí, kteří ještě nevstoupili na trh práce – žáky, studenty nebo lidi, kteří pracují, ale hledají jinou práci. (Vosmik, 2018, s. 23)

Skupinová práce slouží k budování a potvrzování vlastní identity a měla by se řídit následujícími pravidly:

- Chránit a respektovat naslouchání mezi žáky a dospělými.
 - Nerušit ostatní při hovoru.
 - Seznámit se se jmény.
 - Používat kontextově vhodný jazyk, který je účastníkům skupiny blízký.
 - Být věcní s humorem a respektem.
 - Hledat zdroje a potenciál a snažit se posilovat a zvyšovat osobní silné stránky.
- (Vosmik, 2018, s. 23)

2.6 Teorie pro kariérové poradenství

Podle Vendela (2008, s. 52) lze kariérové poradenství rozdělit do tří kroků, které mají formální podobu. Dodržování kroků v určitém pořadí vždy poskytne nejlepší řešení daného problému. (Vendel, 2008, s. 52)

2.6.1 Krok: Poznávání

Poznání klienta je prvním předpokladem školního a kariérového poradenství. To lze provést formálním testováním – psychologické testy a dotazníky nebo neformálně při interakci poradce s klientem či jinými osobami (učiteli, rodiči). (Vendel, 2008, s. 52)

Podle Knotové (2014, s. 149) se v této fázi také jedná o stanovení cíle, na kterém společně klient a poradce budou pracovat. (Knotová, 2014, s. 149)

2.6.2 Krok: Získání informací o světě práce

Úkolem poradce je pomoci klientům získat potřebné informace o škole a kariéře. Při kariérovém poradenství má na zřeteli tři aspekty informací. Informace prvního typu jsou například názvy pracovních pozic, pracovní podmínky, volná pracovní místa atd. Druhým typem je klasifikace. Existuje několik klasifikačních systémů, které žákům a učitelům umožňují smysluplně uspořádat tisíce pracovních míst. Za třetí je důležité znát nezbytné požadavky na požadovanou profesi. (Vendel, 2008, s. 52)

Poradce v této fázi může nabízet různé úhly pohledu a pomoci tak klientovi si uvědomit věci, které by mu mohli pomoci se změnou. (Knotová, 2014, s. 149)

2.6.3 Krok: Spojení informací o sobě a o světě práce

Klienti by se měli snažit pracovat v oblasti svého zájmu. Například práce o prázdninách nebo práce na částečný úvazek. Poté se vybavit komplexními odbornými znalostmi, aby se mohli lépe rozhodovat při výběru povolání. Klienti mohou také využívat počítačové programy, které jim umožní získat zpětnou vazbu o jejich studiu a volbě povolání, aby se mohli lépe rozhodovat. Počítačové programy lze používat samostatně nebo v kombinaci s testy a výzkumy. Další možností, která může pomoci

při výběru povolání, je zeptat se klienta, jaké povolání by chtěl v budoucnu vykonávat. (Vendel, 2008, s. 52)

V této fázi, je také dobré zhodnotit, co si klient uvědomil a udělat shrnutí celého procesu. (Knotová, 2014, s. 150)

2.7 Faktory důležité v kariérovém poradenství

Poradci, kteří pomáhají klientům najít nejvhodnější řešení při volbě vzdělání a povolání, berou v úvahu faktory, které mají významný vliv na vzdělávací a profesní rozvoj jednotlivce. Patří sem předchozí úspěchy, zájmy a volba povolání, pracovní hodnoty, osobní vlastnosti a temperament. (Vendel, 2008, s. 55)

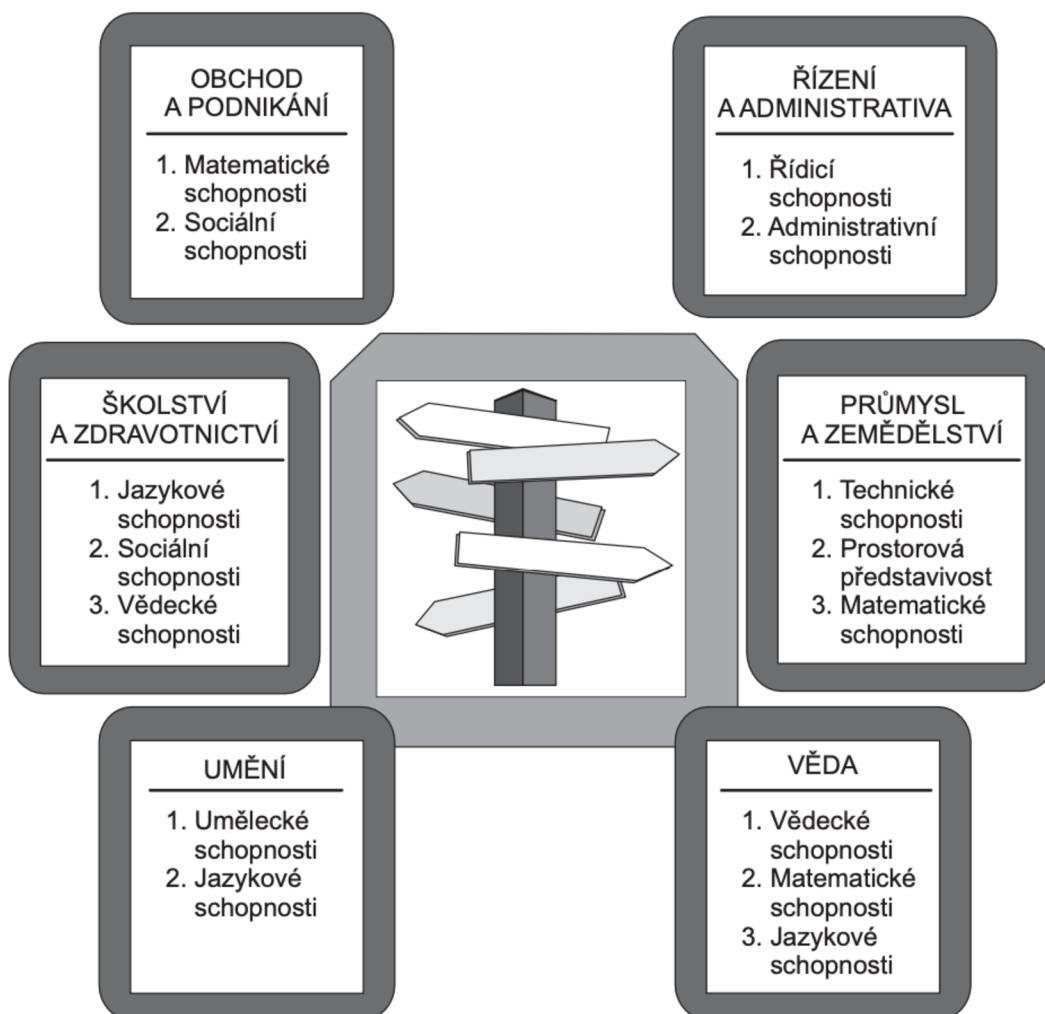
2.7.1 Schopnosti

Jedná se o předpoklady nutné k úspěšnému dokončení úkolu. Míra schopností, znalostí a použití dovedností při řešení konkrétní situace. Dovednosti lze rozdělit na vjemové, psychomotorické a intelektuální. Rozvoj schopností je závislý na učení. (Palán, 2002, 191)

Studie provedené v posledních 40-50 letech ukazují, že nejčastější příčinou nespokojenosti v zaměstnání je nevyužívání vrozených schopností zaměstnanců nebo plnění úkolů, pro které nemají vrozené schopnosti. Jde o to, k čemu jsme nuceni. Většina lidí si myslí, že ví, v čem jsou dobří. Většinou se však mýlí. Jen málo lidí zná své přirozené schopnosti, které nevyžadují náležitý výcvik. Také to, že jsou v nějaké práci úspěšní, neznamená, že při ní využívají své přirozené schopnosti. Každý z nás se rodí s určitými schopnostmi. Tyto schopnosti je třeba rozpoznat, rozvíjet, využívat a věnovat jim náležitou pozornost v kariérovém poradenství. (Vendel, 2008, s. 56)

Na obrázku č. 2 je celý svět práce rozdělen do šesti hlavních oblastí, které pokrývají prakticky všechna povolání. Vždy je uvedeno pořadí schopností, které jsou nejpodstatnější k vykonávání činností v určité profesní oblasti. (Vendel, 2008, s. 60)

Obrázek 2: Schopnosti potřebné pro jednotlivé oblasti zaměstnání

Zdroj: Vendel (2008, s.61)

2.7.2 Minulé výkony

Označují různé činnosti, které člověka v průběhu života nějakým způsobem ovlivnily.

Lze je rozdělit do tří typů (Vendel, 2008, s. 61–62):

- Prvním typem jsou studijní výsledky, které obvykle představují známky a jiná ocenění.
- Druhý typ se týká pracovního výkonu. Například vykonávané činnosti, hodnocení nadřízenými apod.
- Třetím typem jsou přijímací zkoušky a certifikační zkoušky do zaměstnání. Známým příkladem je zkouška způsobilosti pro získání řidičského průkazu. (Vendel, 2008, s. 61-62)

Úspěchy jsou rozsáhlé a zahrnují činnosti, jako je získávání sportovních ocenění, pomoc nemocným lidem, rychlé psaní na počítači a organizování společenských akcí. Výkony lze měřit kvantitativně prostřednictvím testů používaných při akreditaci, udělování licencí, přijímání do určitých činností a profesí. (Vendel, 2008, s. 62)

2.7.3 Zájmy a výběr povolání

Výkonové proměnné, jako je nadání a známky, mohou vysvětlit jen asi polovinu rozdílů ve školních a pracovních výsledcích, tj. jak se žáci učí a jak dosahují výsledků. Jejich úloha není zcela pochopena, ale přibývá důkazů o vlivu nekognitivních faktorů na pracovní úspěch a spokojenost. Rozhodující vliv na studijní nebo pracovní úspěch mohou mít také kognitivní faktory. Jak ukázalo několik studií, zájmy člověka určují nejen práci, kterou chce vykonávat, ale také jeho spokojenost s touto prací. (Vendel, 2008, s. 64-65)

2.7.4 Pracovní hodnoty

V posledních desetiletích se staly důležitým motivačním faktorem v kariérovém poradenství. Velká pozornost byla věnována pracovním hodnotám, očekáváním lidí ohledně budoucího zaměstnání a spokojenosti s prací. Zaměstnání závisí na uspokojení potřeb a hodnot zaměstnance. Hodnoty jsou důležitým aspektem při předpovídání spokojenosti s prací. Pro poradce je velmi užitečné určit hodnotu práce, která je pro klienta nejdůležitější, a porovnat ji s ostatními hodnotami. Hodnoty jsou v kariérovém poradenství důležitým, ale obtížně měřitelným faktorem. Možná právě proto poradci zřídka používají k měření hodnot průzkumy. Často je velmi obtížné je přesně sestavit, protože hodnoty jsou proměnlivé a těžko předvídatelné. Mnoho poradců se spoléhá na pochopení hodnoty z diskusí s klienty. Pracovní hodnoty lze rozdělit do tří skupin: základní neboli podstatné, vnější neboli kontextové a vedlejší. Volba povolání by měla vycházet z vašich vnitřních hodnot. (Vendel, 2008, s. 67-70)

2.7.5 Osobnostní vlastnosti

Osobnostní rysy jsou nezávislí ukazatelé, kteří se zohledňují jak při předpovědích obsazení pracovních míst, tak při předpovědích výkonu. Pro nalezení vhodného zaměstnání pro danou osobu je třeba nejprve zohlednit osobnostní rysy.

Nejznámějšími osobnostními aspekty jsou extroverze a introverze. Znamý rozdíl mezi těmito dvěma typy lidí spočívá v tom, že extroverti preferují vnější svět a introverti vnitřní svět. U osob z různých profesí se k vytvoření osobnostních profilů pro různá povolání používají osobnostní dotazníky, jako je například 16PF. To poradcům umožňuje sladit osobnostní profil klienta s profilem jeho profesních zájmů. (Vendel, 2008, s. 70)

2.7.6 Temperament

Důležitou roli při výběru povolání hraje také temperament. Jedním z příkladů je tolerance k opakované rutinní práci. Takové požadavky jsou kladeny například na pokladní, účetní, obsluhu počítačů nebo strojů. Opakem je mobilita. Tito lidé nemusí být zvyklí na sedavé činnosti, jako může být akademické psaní nebo malování. (Vendel, 2008, s. 72)

Je to způsob prožívání a reagování na různé situace. Nejstarší typologie temperamentu pochází od dvou řeckých lékařů, Hippokrata a Galéna: choleric (vzteklý, žlučovitý člověk), sangvinik (veselý, společenský člověk), flegmatik (klidný, vyrovnaný člověk), melancholik (přecitlivělý, pesimistický člověk). (Palán, 2002, s. 212)

3 Cílová skupina

Často známé také jako rizikové skupiny, problémové skupiny, skupiny se zdravotním postižením atd. Jedná se o skupiny osob, které si zaslouží zvláštní péči z důvodu svého specifického postavení ve společnosti. Různé země mají různé pojetí těchto skupin osob. V České republice mezi tyto skupiny patří zejména mladí lidé, nezaměstnaní, kteří opustili školu, dlouhodobě nezaměstnaní, tělesně nebo mentálně postižení, bezdomovci a Romové. Těmto skupinám občanů je věnována zvláštní pozornost zejména proto, že jsou hůře uplatnitelní na trhu práce a v případě některých skupin obtížně socializovatelní. (Palán, 2002, s. 31)

3.1 Adolescence

Jedná se o dobu dospívání od puberty do dospělosti. Časový rámeček, který odpovídá přibližně studiu střední školy. U dívek je to zpravidla mezi 12 a 18 lety, u chlapců mezi 14 a 20 lety. Je to období postojů, názorů, psychického, somatického a sociálního zrání. Je to období vymezování vlastního charakteru a zrání rozumových schopností, dokonce je toto období považováno za vrchol rozumových schopností. (Palán, 2002, s. 8)

Dnešní mladí lidé chápou dětství jako dobu, kdy je třeba přežít a co nejdříve získat svobodu. Dospívající mají tendenci se co nejrychleji zbavit dětských rysů a sociální podřízenosti. (Vágnerová, 2012, s. 367,370-371)

Jedná se o období, které Říčan (2021, s. 191) popisuje jako nejkrásnější. Člověk je v této době nejbystřejší, nejdychtivější a duševně i tělesně nejsvěžejší. Říká, že člověk v tomto období: „bere svůj život zodpovědně a svobodně do svých rukou“. (Říčan, 2021, s. 191)

Běžně se také tato skupina označuje jako mladiství, dorost, teenagers. (Langmeier, 2006, s. 143)

3.2 Pozdní adolescence

Pozdní adolescence nastává přibližně mezi 15. a 20. rokem života. Existují individuální rozdíly, především psychologické a sociální. Přejít do pozdní

adolescence je biologicky definován stupněm pohlavní zralosti, při kterém často dochází k prvnímu pohlavnímu styku. Pozdní adolescence je především obdobím složitějších psychosociálních změn se změnami osobnosti dospívajícího a jeho sociálního statusu. Důležitým sociálním mezníkem je ukončení školní docházky a následné zahájení kariéry nebo pokračování ve studiu. (Vágnerová, 2012, s. 367,370-371)

Až do pubescence je volba povolání založena na snech a představách a není vázána na dovednosti nebo profesní požadavky. Proto se podle Langmeiera (2006, s. 159) jedná často jen o nezávaznou hru. Langmeier, 2006, s. 159)

3.3 Motivace

Na konci povinné školní docházky si většina mladých lidí zlepší známky a tvrdě pracuje na tom, aby se dostali na střední školu podle svého výběru. Po dosažení tohoto cíle ztrácejí motivaci. Mladí lidé potvrzují své intelektuální schopnosti tím, že se hlásí na vzdělávací instituce, které budou formovat jejich budoucí kariéru. Úspěch studenta střední školy nebo učně není stejný jako úspěch na základní škole. Očekávaná hodnota vzdělání jako prostředku ke zlepšení profesního postavení a společenského uplatnění není známa. Vyšší sociální status, zejména dobrý ekonomický status, často vůbec nezávisí na kvalitě vzdělání. Absolvování střední školy nepřináší mladým lidem okamžité výhody. Výsledky nemají nic společného s budoucím zaměstnáním nebo finančními výhodami. Proto je motivace středoškoláků k učení poměrně slabá. Výjimku mohou tvořit budoucí uchazeči o vysokoškolské vzdělání. (Vágnerová, 2012, s. 417–418)

3.4 Profesní příprava

Na konci pozdní adolescence dosáhne mnoho mladých lidí dalšího důležitého sociálního milníku. Je to začátek kariéry. Získali odborné vzdělání a nahradili studentské role profesními rolemi spojenými s určitým společenským postavením. Výsledná ekonomická soběstačnost potvrdila konečnou realizaci dospělosti. Mění se také postoje rodičů, což mladým lidem umožňuje činit samostatnější rozhodnutí. (Vágnerová, 2012, s. 420, 421)

Kariérní volby existují téměř po celou dobu produktivního pracovního života. Zásadní rozhodnutí se dělají v mladém věku, kdy jsou možnosti největší a nejméně omezené. S přibývajícím zkušenostmi a věkem se překážky volby zvyšují. (Bělohlávek, 1994, s. 59)

Mladí lidé na začátku své kariéry procházejí různými a často protichůdnými zkušenostmi. Samostatnost a finanční nezávislost má pro mladé lidi pozitivní důsledky, a to i v případě, že je peněz málo a mladí lidé si s nimi často nevědí rady. Finanční nezávislost jim dovoluje opustit své rodiny. Stereotyp pracovního dne, kdy nemají mnoho volného času, pro ně může být depresivní. Zaměstnání může být zdrojem problémů a zklamání. Jakožto nováčci v prvním zaměstnání mají nižší společenský status a starší kolegové jim automaticky přisuzují nižší postavení, což se nemusí týkat pouze profesní činnosti. Přizpůsobení se novému pracovnímu prostředí nebo skupině kolegů může být často obtížné, ale kolegové ve stejné situaci jim mohou poskytnout potřebnou podporu. (Vágnerová, 2012, s. 420, 421)

Přibývá stále více lidí, kteří kombinují vzdělání a zaměstnání. Mezi mladými lidmi je také velký rozdíl ve výdělcích, který se zvyšuje pomocí sociálně-odborné pověsti a mnohem méně závisí na vzdělání. (Macek, 2003, s. 98)

3.5 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je pro pozdní adolescenty velkou zátěží. Nezkušení mladí lidé patří ke zranitelným skupinám. Pokud si nemohou najít práci, hrozí, že si vytvoří nežádoucí návyky. Nečinnost brání rozvoji nadání a schopností, nerozvíjí potřebné pracovní návyky a neučí se odpovědnosti a disciplíně. (Vágnerová, 2012, s. 422)

4 Kariérové poradenství ve středním odborném vzdělávání

Po roce 1948 se uvažovalo o změnách ve společensko-politickém systému, které by zabránily sociálním a výchovným problémům a zabránily zrušení poradenských služeb. Na konci 50. let byla založena Dětská psychologická poradna. Spolupracovala s učiteli a lékaři, byla také vzdělávacím centrem brněnské filozofické fakulty. Postupem času se poradny zaměřovaly na vzdělávání a volbu povolání znevýhodněné mládeže, což bylo samozřejmě dáno tehdejšími myšlenkami hospodářské politiky. V této době začali kvalifikovaní učitelé pracovat jako školní kariéroví poradci. První učitelka poradkyně z roku 1959 se školila v roce 1961. Počet poraden se zvyšoval a v roce 1962 byl vznesen požadavek na vybudování pedagogicko-psychologické poradny. (Knotová, 2014, s. 11)

4.1 Legislativní úprava

„Podle zákona MŠMT č. 561/2004 o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání mají být na každé základní i střední škole poskytovány poradenské služby.“ (Zapletalová, 2006, s. 9)

Kariérové poradenství je velmi důležité, ale není dostatečně legislativně zakotveno ve školním poradenství. (Knotová, 2014, s. 17)

Níže je uveden seznam právních předpisů podle Knotové (2014, s. 15) týkající se poskytování poradenských služeb ve školství:

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon);
- zákon č. 198/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících;
- zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí;
- zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže;
- zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů;
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon;
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník;

- vyhláška č. 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních;
- vyhláška č. 147/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných;
- metodický pokyn č. j. 20 006/2007-51, k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních;
- metodický pokyn č. j. 25 884/2003-24, o spolupráci předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané;
- metodický pokyn č. j. 24 246/2008-6, k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení;
- metodický pokyn č. j. 10 194/2005-14, k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví;
- metodický list k poskytování poradenských služeb na školách a školských zařízeních č. j. 13 409/98-24;
- nařízení vlády ČR č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků. (Knotová, 2014, s. 15)

4.2 Školní poradenské pracoviště

Poradenské služby přímo ve školách poskytují výchovní poradci a školní metodici prevence. Případně může být zřízeno školní poradenské pracoviště s týmem výchovných poradců, školních metodiků prevence nebo odborných pracovníků školy (výchovných poradců nebo školních psychologů). Součástí týmů mohou být také třídní učitelé a učitelé výchovných předmětů (občanská výchova, rodina apod.). Za zajištění výuky odpovídá ředitel školy (nebo jím pověřený zástupce). Služba je bezplatná a poskytuje dlouhodobou podporu v oblasti primární prevence sociálně patologických jevů, prevence záškoláctví, informování a poradenství, podpory vzdělávání a volby povolání, integrace a inkluze a postupů podpory nadání a systematické podpory. Pro žáky s dlouhodobě špatným prospěchem. (Knotová, 2014, s. 15)

Čáp (2009, s. 9) popisuje školní poradenská pracoviště velmi podobně jako Knotová, ale dodává, že ředitelé jsou zodpovědní za tvorbu školních preventivních programů a podílejí se také na výchovném poradenství. Školy jsou povinny poskytovat informace o poradenských službách, které nabízejí, žákům a jejich rodičům. Přehled toho, co škola nabízí, by měl být vyvěšen na nástěnkách v budově školy, na webových stránkách školy apod. Konkrétně by mělo být uvedeno umístění poradenského centra v budově školy, jméno, titul a kontaktní údaje poradenského pracovníka. Měla by také obsahovat základní informace o různých nabídkách školního poradenského pracoviště a poradenské hodiny školního poradenského pracoviště. Školy jsou povinny informovat o poskytování výukových služeb ve své výroční zprávě. (Čáp, 2009, s. 9)

Poradci by měli být v kontaktu se všemi učiteli školy a společně řešit konkrétní situaci žáka. Podle standardní praxe školních poradenských pracovníků stanovené vyhláškou č. 72/2005 Sb. by měl školní poradenské služby koordinovat školní psycholog nebo speciální pedagog. Těchto poradců je však ve školách stále málo a v praxi jim často chybí znalosti a zkušenosti s fungováním školy a prací učitelů, aby mohli efektivně řídit vzdělávací služby ve škole. V důsledku toho někteří učitelé odmítají spolupracovat, přestože ve školách pracují. (Knotová, 2014, s. 27)

4.2.1 Kariérový poradce

Kariéroví poradci poskytují poradenské služby prostřednictvím kariérových technik, metodik a postupů, které pomáhají jednotlivcům nebo skupinám všech věkových kategorií při rozhodování o vzdělávání, odborné přípravě, volbě povolání a kariérovém rozvoji ve všech fázích života. (NSP, online, 2017)

4.2.2 Výchovný poradce

Na výběr má výchovný poradce z mnoha rolí a záleží jen na něm, které z nich dá v dané situaci přednost, respektive, jak harmonicky tyto role využije. Velmi často se tak výchovný poradce ocitá v obtížných situacích. Pokud jsou učitelé zároveň výchovnými poradci, často se od nich očekává, že budou schopni aplikovat hotové recepty, nejlepší strategie a algoritmy na problémové situace. Jako někdo, kdo dokáže vidět kontext konkrétního problému (jako učitel nebo třídní učitel) a zároveň si zachovat

informovaný pohled a odstup od problému (jako výchovný poradce a odborník). (Čáp, 2009, s. 32)

4.2.3 Školní metodik prevence

Dříve byl školní metodik prevence a výchovný poradce spojen a vykonával tyto služby jeden učitel. Od roku 2000 se zvýšil rozsah činností, a proto se výchovný poradce a školní metodik prevence rozdělili. Nyní má školní metodik prevence na starost hlavně primární prevenci rizikového chování. (Knotová, 2014, s. 51)

4.2.4 Školní psycholog

Školní psycholog se ve světě používá nejen pro psychology, kteří pracují přímo ve školách, ale také pro poradenské psychology, kteří primárně slouží školám, nikoliv školským pracovníkům. Zaměřují se především na problematiku učení a výuky žáků. Školní psychologové jsou hlavními odborníky, kteří pomáhají školám čelit požadavkům rychlých společenských změn. Potřeba školních psychologů je také odůvodněna rostoucím počtem ohrožených žáků. (Knotová, 2014, s. 54–55)

4.2.5 Školní speciální pedagog

Dříve působili školní speciální pedagogové pouze v terapeutických, zdravotnických a speciálně pedagogických zařízeních. S rostoucí snahou vytvářet potřebné podmínky pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením pracují školní speciální pedagogové stále častěji jako odborní pracovníci ve školských poradenských zařízeních. Školní speciální pedagogika je zaměřena především na žáky se zdravotním postižením, zdravotním a sociálním znevýhodněním a někdy i na žáky nadané, kteří jsou zdravotně postižení nebo znevýhodnění. (Knotová, 2014, s. 62)

4.3 Školská poradenská zařízení

§116 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání udává že: „školská poradenská zařízení zajišťují pro děti, žáky a studenty a jejich zákonné zástupce, pro školy a školská zařízení informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost, poskytují odborné speciálně

pedagogické a pedagogicko-psychologické služby, preventivně výchovnou péči a napomáhají při volbě vhodného vzdělávání dětí, žáků nebo studentů a přípravě na budoucí povolání. Školská poradenská zařízení spolupracují s orgány sociálně-právní ochrany dětí a orgány péče o mládež a rodinu, poskytovateli zdravotních služeb, popřípadě s dalšími orgány a institucemi.“ (Valenta, 2022/2023, s. 274)

4.3.1 Pedagogicko-psychologické poradny (PPP)

„Poskytují služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko psychologickou pomoc při výchově a vzdělávání žáků.“ (Čáp, 2009, s. 193)

PPP se aktivně podílí na procesu vzdělávání studentů. Slouží studentům, rodičům, školám a vzdělávacím institucím. Dítě může být klientem PPP od 3 let věku až do ukončení středoškolského nebo pomaturitního odborného vzdělávání. Služby poradenského centra jsou ambulantní a bezplatné. Formy jsou individuální nebo skupinové. V některých případech pracovníci PPP navštěvují školská zařízení. (Čáp, 2009, s. 193)

PPP dříve mělo každé okresní město, proto se nazývala okresní pedagogicko-psychologická poradna. Mezi pracovníky patří psychologové, speciální pedagogové, sociální pracovníci a logopedi. (Juříčková, 2008, s. 18)

4.3.2 Speciálně pedagogická centra (SPC)

Obvykle jsou zřizovány na základních školách a mají různé zaměření (dětí se sluchovým, zrakovým a řečovým postižením, děti s mentálním, tělesným nebo kombinovaným postižením nebo děti s poruchami autistického spektra). Činnosti se zaměřují především na péči o klienty předškolního věku v péči rodičů (opatrovníků), na péči o klienty integrované ve školách a školských zařízeních a na péči o děti s těžkým a kombinovaným postižením, které nemohou chodit do školy. Zaměřujeme se na služby klientům ve věku od 3 do 19 let. SPC poskytuje služby ambulantně, prostřednictvím odborných návštěv v rodinách, školách a vzdělávacích zařízeních. (Čáp, 2009, s. 197)

Složení týmu je podobné jako u PPP, často jsou v kontaktu s dalšími specialisty, jako jsou neurologové, dětské psychiatry, logopedi, ortopedi a rehabilitační pracovníci. (Juříčková, 2008, s. 18)

4.3.3 Střediska výchovné péče (SVP)

Specializují se na prevenci a řešení výchovných problémů, poruch chování a negativních jevů u dětí. Jejím cílem je omezit a odstranit příčiny a důsledky poruch chování, které se u dětí již rozvinuly. (Čáp, 2009, s. 194)

Pracovníci SVP často pracují ve školách a zaměřují se na děti z asociálních rodin. Slouží také klientům propuštěným z ústavní péče nebo psychiatrických léčeben a spolupracují se školními poradenskými pracovníky. (Juříčková, 2008, s. 19)

Klienti SVP jsou děti, žáci nebo studenti od 3 let do ukončení odborné přípravy, nesmí však být starší 26 let. Do této skupiny nepatří klienti s předběžným opatřením, nařízením ústavní nebo ochranné výchovy. Těm SVP služby neposkytuje. I pro uživatele návykových látek je to těžká situace. SVP pracuje pouze s klienty, kteří nejsou závislí na návykové látce a jejichž užívání je pravděpodobně součástí jejich chování. SVP má především ambulantní a lůžková oddělení. (Čáp, 2009, s. 195)

5 Kurikulum

Slovo curriculum pochází z latiny (currere, curro), které je možné přeložit jako běh. (Hajerová, Slavík, 2020, s. 6)

Jedná se o soubor znalostí určený k osvojení členy určité společnosti. Kurikulum je součástí kultury a odráží její úroveň rozvoje a životní potřeby. (Maňák a kol., 2008, s. 13)

Z obecnějšího pohledu v rámci pedagogiky lze kurikulum chápat jako obsah vzdělávání a proces jeho osvojování. Jde tedy o žákovu zkušenost se školním prostředím a činnostmi souvisejícími s jeho osvojováním a hodnocením. (Maňák a kol., 2008, s. 14)

Dá se tedy říct, že kurikulum mapuje proces a obsah studia. (Průcha, Walterová, Mareš, 2009, s. 136)

Kalhous a Obst (2002, s. 134) zdůrazňují, že kurikulum by mělo být napsáno z pohledu žáků jako systém výstupních zkušeností, dovedností a významů. (Kalhous, Obst, 2002, s. 134)

5.1 Rámcové vzdělávací programy (RVP)

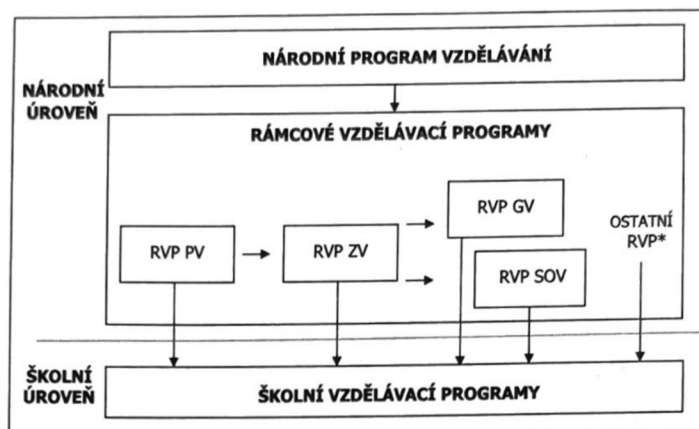
Podle §3 zákona č. 561/2004 Sb. „Pro každý obor vzdělání v základním a středním vzdělávání a pro předškolní, základní umělecké a jazykové vzdělávání se vydávají rámcové vzdělávací programy. Rámcové vzdělávací programy vymezují povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání; jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků, tvorbu a posuzování učebnic a učebních textů a dále závazným základem pro stanovení výše finančních prostředků přidělovaných podle § 160 až 162.“ (Valenta, 2022/2023, s. 29)

§3 zákona č. 561/2004 Sb. „Rámcové vzdělávací programy stanoví zejména konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání, a to všeobecného a odborného podle zaměření daného oboru vzdělání, jeho organizační uspořádání, profesní profil, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání a zásady pro tvorbu školních

vzdělávacích programů, jakož i podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a nezbytné materiální, personální a organizační podmínky a podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání dále stanoví členění obsahu vzdělávání podle jednotlivých období nebo ročníků. Podmínky ochrany zdraví pro uskutečňování vzdělávání stanoví Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) v dohodě s Ministerstvem zdravotnictví.“ (Valenta, 2022/2023, s. 31)

Obrázek 3: Schéma propojení RVP se školními vzdělávacími programy

Zákon č. 561/2004 Sb.

Legenda:

RVP PV – Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání;

RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání;

RVP GV – Rámcový vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání;

RVP SOV – Rámcový vzdělávací program (programy) pro střední odborné vzdělávání.

* Ostatní RVP – Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání, Rámcový vzdělávací program pro jazykové vzdělávání, příp. další.

Zdroj: (Valenta, 2022/2023, str. 30)

Rámcový vzdělávací program pro střední odborné vzdělávání (RVP SOV) je státem vydaný vzdělávací dokument, který vymezuje závazné požadavky na vzdělávání v jednotlivých stupních a oblastech vzdělávání. Dokument je veřejně přístupný pro pedagogy i nepedagogy a definuje pravidla pro uskutečňování a tvorbu školních

vzdělávacích programů. RVP SOV je povinným dokumentem pro všechny odborné školy. Školy jsou povinny jej respektovat a dále rozvíjet ve školních vzdělávacích programech. (edu.cz, online, 2022)

RVP SOV jsou na webových stránkách edu.cz děleny k 1. září 2020 podle kategorií soustavy oborů vzdělání:

- Konzervatoře
- Nástavbové studium
- Obory E
- Obory J
- Obory H
- Obory L0 a M (edu.cz, online, 2022)

RVP SOV stanovuje povinná průřezová témata pro všechny střední odborné školy. Takovými tématy jsou:

- Občan v demokratické společnosti
- Člověk a životní prostředí
- Člověk a svět práce
- Informační a komunikační technologie (edu.cz, online, 2022)

5.1.1 Průřezové téma: Člověk a svět práce

Cílem je poskytnout žákům praktické dovednosti a informace pro jejich budoucí pracovní život, které jim umožní efektivně reagovat na dynamický vývoj trhu práce a měnící se požadavky na pracovní sílu. Prostřednictvím odborného vzdělávání žáci získávají znalosti, a především dovednosti pro řízení své kariéry a života. Seberealizace v profesním životě si klade za cíl přijímat kariérní změny jako součást běžného života. (edu.cz, online, 2022)

Průřezové téma Člověk a svět práce rozvíjí zejména tyto kompetence žáků:

- identifikace a formulování vlastních priorit a cílů;
- aktivní a tvořivý přístup při vytváření profesní kariéry;
- přijetí osobní odpovědnosti při rozhodování;
- vyhledávání a kritické hodnocení kariérových informací;

- komunikační dovednosti a sebe prezentace;
- otevřenost vůči celoživotnímu učení. (edu.cz, online, 2022)

Naplnění uvedených cílů předpokládá, že si žáci plně uvědomí odpovědnost za vlastní život, dokážou ocenit význam vzdělání a své odborné kvalifikace. Zvládnou kriticky posoudit své osobní, zdravotní a kvalifikační předpoklady pro další studium, nebo pro uplatnění na pracovním trhu a tyto předpoklady porovnat s nabídkou pracovních příležitostí a požadavky zaměstnavatelů. (Szebestová, Šnajdrová, 2012, s. 55)

V učebních osnovách by se toto téma mělo objevit v předmětech a to konkrétně:

- Český jazyk: Cílem je přehled o trhu práce a nácvik ústního i písemného sebe představení. Pochopení významu českého jazyka v osobním a profesním životě.
- Občanská nauka, základy společenských věd: Žáci by měli být vedeni k odpovědnému přístupu ke své profesní budoucnosti a ke znalosti základů práva.
- Matematika: Žáci by měli rozvíjet finanční gramotnost řešením příkladů z finanční matematiky. Při řešení problémů jsou studenti vedeni k tomu, aby si vytvořili pracovní návyky, byli vytrvalí a důslední. Je důležité, aby uměli uplatnit své matematické dovednosti v praxi.
- Ekonomika: Žáci by se měli naučit, jak se prezentovat potenciálním zaměstnavatelům. Měli by jim být představeny podnikatelské příležitosti v oboru a měli by být povzbuzeni k ekonomickému myšlení. Důležité také je, aby se naučili vypočítávat mzdy a pracovat s daňovým a pojistným systémem.
- Odborná praxe, odborný výcvik: Žáci potřebují poznat svět práce s ohledem na budoucí uplatnění v tomto oboru. Vyzkoušet si práci v reálném pracovním prostředí a osvojit si potřebné pracovní návyky. Seznámí se zde také s aktuálními požadavky zaměstnavatelů. (Szebestová, Šnajdrová, 2012, s. 56-57)

5.2 Školní vzdělávací program (ŠVP)

§5 zákona č. 561/2004 Sb. „Školní vzdělávací program pro vzdělávání, pro nějž je podle § 3 odst. 1 vydán rámcový vzdělávací program, musí být v souladu s tímto

rámcovým vzdělávacím programem; obsah vzdělávání může být ve školním vzdělávacím programu uspořádán do předmětů nebo jiných ucelených částí učiva (například modulů). Školní vzdělávací program pro vzdělávání, pro nějž není vydán rámcový vzdělávací program, stanoví zejména konkrétní cíle vzdělávání, délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání, podmínky přijímání uchazečů, průběhu a ukončování vzdělávání, včetně podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, označení dokladu o ukončeném vzdělání, pokud bude tento doklad vydáván. Dále stanoví popis materiálních, personálních a ekonomických podmínek a podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví, za nichž se vzdělávání v konkrétní škole nebo školském zařízení uskutečňuje. Školní vzdělávací program vydává ředitel školy nebo školského zařízení. Školní vzdělávací program ředitel školy nebo školského zařízení zveřejní na přístupném místě ve škole nebo školském zařízení; do školního vzdělávacího programu může každý nahlížet a pořizovat si z něj opisy a výpisy, anebo za cenu v místě obvyklou může obdržet jeho kopii. Poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím tím není dotčeno.“ (Valenta, 2022/2023, s. 33)

Jedná se o vzdělávací dokument, který vytvářejí školy v rámci svých RVP pro jednotlivé vzdělávací oblasti, v nichž probíhá vzdělávání. Školní vzdělávací program každé školy odráží vzdělávací požadavky, programy a cíle školy a zajišťuje, aby vzdělávání bylo vhodné pro praxi. Školní vzdělávací program schvaluje ředitel školy a odpovídá za jeho dodržování podle příslušného RVP, zatímco český školní inspektor kontroluje, zda je vzdělávací program naplňován. (infoabsolvent.cz, online, 2023)

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část bakalářské práce se věnuje popisu vybrané střední odborné školy a vyhodnocení kvalitativního a kvantitativního výzkumu. Kvalitativní výzkum probíhal formou polostrukturovaného rozhovoru s kariérovou poradkyní školy. Kvantitativní výzkum byl proveden formou online dotazníku zaměřeného na žáky 3. a 4. ročníků odborné školy. Na základě informací zjištěných z obou šetření byly navrženy úpravy nezbytné pro naplnění potřeb žáků a školy v oblastech kariérového poradenství a v průřezovém tématu člověk a svět práce.

6 Charakteristika střední odborné školy

Pro bakalářskou práci byla vybrána bývalá střední odborná škola autorky práce. Jedná se o Střední uměleckoprůmyslovou školu keramickou a sklářskou Karlovy Vary, příspěvková organizace, dále jen SUPŠKV.

Počátky školy jsou spojeny s jižní Moravou, tradiční oblastí výroby keramiky. Jednu z nejstarších evropských hrnčířských škol založili v roce 1872 ve Znojmě, regionu odedávna známém hrnčířskou výrobou. Žáci do školy přicházeli nejen z celých Čech, ale i z Rakouska. Hrnčířskou školou byla až do počátku 20. století. První světová válka a s ní spojené státoprávní změny měly negativní vliv na zájem o studium na této škole, protože odbyt keramiky na Moravě poklesl. Proto bylo rok po formálním schválení Spolkem výrobců porcelánu rozhodnuto o přesunu školy do Karlových Varů, centra výroby porcelánu. V roce 1922 bylo do Karlových Varů přestěhováno veškeré zařízení školy, správa školy a většina pedagogického sboru. Město odmítlo vybudovat stálou školu v centru Karlových Varů. Důvodem bylo, že škola používala k vypalování keramiky plynovou pec. Proto bylo rozhodnuto postavit novou školní budovu v Rybářích, tato část města byla v té době ještě samostatným městem. Moderní a dobře vybavená školní budova byla dokončena v roce 1924 a otevřena v lednu následujícího roku spolu s obytnými prostory pro ředitele a učitele. Škola se jmenovala Odborná škola porcelánového průmyslu a prvními žáky tříletého kurzu byli dělníci vybraní z továren. Vyučovacím jazykem byla zpočátku němčina, ale žáci se museli naučit i česky. Ve druhé polovině 20. století byly v Rybářích otevřeny nové obory: v roce 1956 obor Zpracování jemné keramiky, v roce 1968 obor Technologie keramiky, v roce

1974 obor Stavebnictví a v roce 1984 obor Analytická chemie a chemická technologie. Ve Staré Roli bylo otevřeno také sklářské oddělení splňující požadavky sklárny Moser. Škola v Rybářích reagovala na rozvoj výpočetní techniky otevřením nových oborů Propagační výtvarnictví – propagační grafika. V roce 2006 rozhodl Karlovarský kraj o sloučení těchto škol a zrušení stavebního oboru. Dnes je škola moderní otevřenou uměleckou školou, která se snaží vyhovět potřebám společnosti a trhu práce Karlovarského kraje. V roce 2010 přibyl další přírodovědný a technický obor Ekologie a životní prostředí. Na základě dlouholetých zkušeností s výukou uměleckého oboru keramika a porcelán (nyní pod názvem Design keramiky a porcelánu) začala škola nabízet další umělecké obory. V roce 1995 Grafický design, 2008 Užitá fotografie a média, 2013 Módní design. V roce 2018 byl výtvarný obor rozšířen o Design skla. Od 1. září 2019 se název školy změnil na příspěvkovou organizaci Střední umělecko-průmyslová škola keramická a sklářská Karlovy Vary. (SUPŠKV, online, 2023)

Škola vzdělává žáky v uměleckých, technických a přírodovědných oborech. Tyto obory se na jiných školách v Karlovarském kraji nevyučují. (Výroční zpráva o činnosti školy, online, 2021/2022, s. 5)

SUPŠKV nabízí ke studiu sedm maturitních oborů:

- 16-01-M/01 Ekologie a životní prostředí
- 28-44-M/01 Aplikovaná chemie
- 82-41-M/02 Užitá fotografie a média
- 82-41-M/05 Grafický design
- 82-41-M/07 Oděvní design
- 82-41-M/12 Design keramiky a porcelánu
- 82-41-M/13 Design skla (Výroční zpráva o činnosti školy, online, 2021/2022, s. 6)

Dále škola nabízí dva učňovské obory a to:

- 28-57-H/01 Výrobce a dekoratér keramiky
- 28-58-H/01 Sklář – výrobce a zušlechťovatel skla (Výroční zpráva o činnosti školy, online, 2021/2022, s. 5)

Ve škole působí Školní poradenské pracoviště (ŠPP), jehož členy jsou školní psycholožka, která je zároveň ředitelkou centra, výchovná poradkyně, kariérová poradkyně a dvě školní metodičky prevence. ŠPP se scházelo s ředitelkou školy jednou měsíčně. Schůzky svolávala ředitelka centra. Školní metodičky prevence mají k dispozici údaje o prevenci sociálně patologických jevů a rizikového chování žáků. Výchovná poradkyně má k dispozici údaje o podpoře žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků nadaných a žáků s nárokem na jazykovou podporu. (Výroční zpráva o činnosti školy, online, 2021/2022, s. 12)

Škola spolupracuje s odbornými institucemi, školskými poradenskými zařízeními a případně s odborníky mimo oblast vzdělávání. (Výroční zpráva o činnosti školy, online, 2021/2022, s. 13)

6.1 Průřezové téma: Člověk a svět práce v maturitním oboru Aplikovaná chemie

Zvolila jsem konkrétně popis průřezového tématu Člověk a svět práce v maturitním oboru Aplikovaná chemie, jelikož jak už z popisu školy vyplývá, na škole jsou obory technického a uměleckého směru, jejichž naplnění tohoto tématu se v závislosti na ŠVP mění a je naplňováno v jiných předmětech výuky. Níže je popsáno, jak se v jednotlivých předmětech naplňuje téma Člověk a svět práce.

- **Český jazyk:** Zde je naplňováno téma Člověk a svět práce – Svět vzdělání v průběhu všech čtyř let podporou studentů, aby převzali osobní odpovědnost a rozvíjeli touhu po celoživotním vzdělávání. Naučit žáky vyhledávat relevantní zdroje informací a kriticky hodnotit informace týkající se dalších vzdělávacích a profesních příležitostí. Vést žáky k efektivnímu sebevyjádření. (ŠVP, online, 2022, s. 51–73)

Stejně je tomu i při naplňování tématu Člověk a svět práce – Svět vzdělání v předmětech **Fyzika, Informační a komunikační technologie, Technické kreslení, Chemie, Výpočty k laboratořím, Analytická chemie a Chemická technologie**. Nicméně v předmětu Chemická technologie a Analytická chemie se objevuje i téma Člověk a svět práce – Svět práce, které je naplňováno

především exkurzemi do podniků chemické výroby, kde dochází k propojení teoretických vědomostí s praxí. (ŠVP, online, 2022, s. 102–306)

- **Matematika:** Téma Člověk a svět práce – Individuální příprava na pracovní trh je zde o osvojování nových poznatků. Jejich aplikací na modelové situace a řešení úkolů a problémů se zlepšuje motivace žáka, jeho schopnost plánovat a rozdělovat síly, schopnost hledat alternativy, vytrvalost a uspokojení po úspěchu. Finanční matematika pro první až čtvrtý ročník pomáhá žákům získat základní představu o světě úvěrů a úspor. (ŠVP, online, 2022, s. 133–148)
- **Seminář z matematiky:** Téma Člověk a svět práce – Svět vzdělávání je o osvojování nových poznatků, jejich aplikaci v příkladových situacích. Řešením úkolů a problémů se zvyšuje motivace žáků, jejich schopnost plánovat a rozvrhnout úsilí, schopnost hledat alternativní cesty a vytrvalost po dosažení úspěchu může zlepšit jejich spokojenost. (ŠVP, online, 2022, s. 337)
- **Společenskovední a ekonomický základ:** Tohoto předmětu se žáci účastní od prvního do čtvrtého ročníku studia. V každém roce studia se předmět věnuje jiné problematice v rámci průřezového tématu Člověk a svět práce. (ŠVP, online, 2022, s. 182–192)

1. ročník studia se předmět věnuje tématu Člověk a svět práce Svět práce. Předmět poskytuje žákům praktické dovednosti a informace pro jejich budoucí profesní život, aby mohli účinně reagovat na dynamický vývoj trhu práce a měnící se požadavky pracovníků. Prostřednictvím vzdělávání žáci získávají znalosti a dovednosti, které jim umožní utvářet svou kariéru a život a využívat je při cíleném plánování a odpovědném rozhodování o osobním rozvoji. Učí se také přijímat kariérní změny jako součást běžného života. Žáci jsou také odkazováni na místní neziskové organizace. Žáci se pak aktivně podílejí na činnosti vybrané organizace. (ŠVP, online, 2022, s. 182)

2. ročník studia pokračuje v tématu předchozího ročníku a zaměřuje se na získávání vzdělání prostřednictvím znalostí a dovedností, které žákům pomohou utvářet jejich kariéru a život. Tyto dovednosti slouží k cílenému plánování a odpovědnému rozhodování o osobním růstu, dalším vzdělávání a seberealizaci v oblasti profesních cílů. (ŠVP, online, 2022, s. 188)

3. ročník studia se zaměřuje na téma Člověk a svět práce – Individuální příprava na pracovní trh a také na téma Člověk a svět práce – Podpora státu ve sféře zaměstnanosti. Zde jsou žáci vedeni k tomu, aby si uvědomili možnosti podnikání v České republice, uměli vytvořit jednoduchý podnikatelský plán a uměli spočítat náklady a výnosy. Učíme žáky chápat daňovou politiku státu jako nedílnou součást světa práce. (ŠVP, online, 2022, s. 191)

4. ročník studia se stejně jako ve 3. ročníku zabývá tématem Člověk a svět práce – Podpora státu ve sféře zaměstnanosti. Žáci se učí chápat daňovou politiku státu jako nedílnou součást oblasti zaměstnanosti. Také žáky vedou k vyjmenování jednotlivých složek mzdy, výpočtu čisté mzdy a pochopení významu daňové evidence. (ŠVP, online, 2022, s. 192)

- **Chemická laboratorní cvičení:** V tomto předmětu se probírají témata Člověk a svět práce – Svět vzdělání a Člověk a svět práce – Svět práce. V rámci tématu Člověk a svět práce – Svět vzdělání jde o to vést žáky k tomu, aby převzali odpovědnost za svůj život. Klade se zde důraz na význam celoživotního vzdělávání. Žáci se učí vyhledávat a třídit informace o možnostech profesního a dalšího vzdělávání. (ŠVP, online, 2022, s. 219–238)

V rámci tématu Člověk a svět práce – Svět práce je kladen velký důraz na bezpečnost práce, ochranu zdraví a prevenci úrazu na pracovišti. Žáci jsou poučeni o dodržování předpisů pro nakládání s chemickými látkami a o poskytnutí odpovídající pomoci v případě nehody. (ŠVP, online, 2022, s. 219–239)

- **Anglický jazyk, Seminář z Anglického jazyka, Německý jazyk:** Naplňování tématu Člověk a svět práce – Svět vzdělání probíhá v hodinách cizích jazyků tak, že se často mluví o budoucnosti a specializaci žáků. Mluví se s nimi o jejich osobních vlastnostech a slabinách, porovnávají a hodnotí různé profese. Žáci také píšou žádosti o zaměstnání, motivační dopisy a odpovědi na inzeráty. Seznamují se s možnostmi odborné přípravy a zaměstnání v zahraničí a v neposlední řadě škola žákům poskytuje mezinárodní certifikáty, které jim otevírají další kariérní a vzdělávací možnosti. Učitelé cizích jazyků každého zájemce na mezinárodní certifikáty také připraví. (ŠVP, online, 2022, s. 80–334)

- **Vzdělání ke zdraví a Tělesná výchova:** Naplňují téma Člověk a svět práce – Individuální příprava na pracovní trh. Cílem je vybavit žáka praktickými dovednostmi a informacemi pro jejich budoucí profesní život, aby mohli účinně reagovat na dynamický vývoj trhu práce a měnící se požadavky pracovníků. Prostřednictvím vzdělávání žáci získávají znalosti a především dovednosti, které jim umožní vést zdravý životní styl, řídit svou kariéru, cílevědomě plánovat a zodpovědně se rozhodovat o osobním rozvoji, dalším vzděláváním a seberealizaci. (ŠVP, online, 2022, s. 154–167)
- **Základy ekologie:** Téma Člověk a svět práce – Individuální příprava na pracovní trh žáky rozvíjí v dovednostech souvisejících s plánováním osobní kariéry a vzděláváním, mimoškolními aktivitami, pozitivním přístupem k učení a výsledkům učení, vytvářením osobního portfolia dovedností a zkušenostmi z neformálního vzdělávání. To vše je považované za nezbytné pro individuální přípravu na trh práce. (ŠVP, online, 2022, s. 126)
- **Biologie:** Téma Člověk a svět práce – Individuální příprava na pracovní trh je v tomto předmětu naplňováno totožně s předmětem Základy ekologie. Nicméně tento předmět žáky doprovází tři roky studia, zatímco Základy ekologie pouze rok první. Biologie se také věnuje tématu Člověk a svět práce – Svět vzdělávání, které se naplňuje mimo jiné návštěvou botanických zahrad, zoologických zahrad a přírodovědných muzeí. Tam žáci získají ucelený přehled o fungování a organizační struktuře těchto institucí a o jejich případné následné odborné činnosti. (ŠVP, online, 2022, s. 114–120)
- **Dějepis:** Vzhledem k čistě teoretické povaze předmětu je zde téma Člověk a svět práce – Svět vzdělání důležité zařadit do školní výuky, přičemž hlavním cílem je přimět žáky pracovat s informacemi získanými z otevřených zdrojů, vyhodnocovat je a na základě tohoto vyhodnocení činit zodpovědná rozhodnutí. (ŠVP, online, 2022, s. 96)
- **Strojnictví:** Tento předmět naplňuje téma Člověk a svět práce – Svět práce hlavně při odborných exkurzích do spolupracujících podniků. Žáci tak mají příležitost získat informace o provozu, organizaci či aktuálním stavu technického rozvoje a případných podmínkách zaměstnání. (ŠVP, online, 2022, s. 289-290)

6.2 Metodika

Pro bakalářskou práci byla vybrána kvalitativní metoda sběru dat polostrukturovaný rozhovor/interview, kdy se jedná o metodu shromažďování dat o pedagogické realitě. (Chráška, 2016, s. 176)

Rozhovor, jinak označovaný jako hloubkový rozhovor, se často používá pro rozhovory, které lze definovat jako nestandardizované otázky, které obvykle klade jeden výzkumník na jednoho účastníka v podobě několika otevřených otázek. (Švaříček, Šed'ová a kol., 2007, s. 159)

Rozhovor se někdy nazývají anglicky interview. Termín interview se skládá ze dvou částí. Inter znamená střed a view znamená názor nebo úhel pohledu. Hlavní výhodou rozhovorů oproti jiným výzkumným metodám je osobní kontakt, který umožňuje lépe pochopit motivace a postoje respondentů. Během rozhovoru můžete pozorovat reakci respondenta na otázku a podle toho řídit svůj postup. (Chráška, 2016, s. 176)

Výzkumné otázky stanoveny pro polostrukturovaný rozhovor s kariérovou poradkyní:

- Jak se žáci dozvědí o kariérové poradkyni?
- Jak probíhá kariérové poradenství na dané škole?
- Jaké jsou potřeby žáků v oblasti kariérového poradenství?
- Jak se dále kariérní poradkyně vzdělává v oblasti kariérového poradenství?

V druhé polovině praktické části bakalářské práce byla využita kvantitativní metoda sběru dat – dotazník. Dotazník slouží k dotazování respondentů na otázky. Jedná se o metodu písemného kladení otázek a písemného získávání odpovědí. Dotazník je primárně určen pro hromadný sběr dat. Považuje se za ekonomický nástroj, protože umožňuje získat velké množství informací v krátkém čase. (Gavora, 2010, s. 121)

Výzkumné otázky stanoveny pro dotazníkové šetření 3. a 4. ročníků maturitních oborů na SUPŠKV:

- Znají žáci kariérového poradce?
- Jaké aktivity probíhají v rámci kariérového poradenství na dané škole?
- Které aktivity přijdou žákům v oblasti kariérového poradenství důležité?
- Jaký vliv má kariérová poradkyně na rozhodnutí žáků ohledně vysoké školy?

6.3 Rozhovor

První metodou byl polostrukturovaný rozhovor s kariérní poradkyní paní Ing. Mgr. Janou Bourovou. Rozhovor probíhal v online prostředí MS Teams dne 19.12.2022. Celý přepis rozhovoru uvádím v příloze č. 1.

6.4 Vyhodnocení rozhovoru

Z rozhovoru vyplynulo, že kariérové poradenství je na škole pod vedením Ing. Mgr. Jany Bourové už 5 let. Povědomí o kariérovém poradenství se snaží paní Ing. Mgr. Bourová šířit hned na začátku školního roku, kdy se celé poradenské pracoviště včetně psychologů, výchovné poradkyně a metodiček primární prevence představuje. Představují se jak žákům, tak zákonným zástupcům. Zároveň paní Ing. Mgr. Bourová zasílá úvodní email s tím, co spadá do jejích kompetencí, co je schopná žákům nabídnout a s čím za ní mohou přijít. Chodí také osobně do prvních ročníků, kde se žákům představuje a zároveň chodí vždy na začátku roku i do čtvrtých ročníků, kde žákům předává různé zdroje a webové odkazy, které se jim mohou hodit při hledání budoucího zaměstnání nebo při výběru navazujícího studia. Pro žáky čtvrtých ročníků vytvořila skupinu kariérové poradenství v prostředí MS Teams, kam jim právě sdílí veškeré zdroje, ale také informace o dnech otevřených dveří na VŠ/VOŠ. Dále mají žáci přístupnou nástěnku a stojan s veškerým materiálem, který paní Ing. Mgr. Bourová obdrží přímo u jejího kabinetu, takže si žáci mohou vybrat co potřebují i když zrovna není paní Ing. Mgr. Bourová v kabinetě přítomna.

Obsahem úvodního emailu je, co vše je žákům prostřednictvím kariérové poradkyně nabízeno. Paní Ing. Mgr. Bourová pomáhá žákům se zorientovat na trhu práce, také organizuje exkurze a přednášky, zařizuje účast na besedách a veletrzích a v neposlední řadě spolupracuje s úřadem práce. Domlouvá se s firmami na konání praxí, které žákům pomohou s představou, co od nich zaměstnavatelé očekávají. Nyní se podařilo paní Ing. Mgr. Bourové domluvit pro žáky Aplikované chemie praxe v Temelíně, což sama vnímá jako úžasnou expanzi jejího působení. Přípravuje také žáky na vstup na trh práce pomocí příprav na pracovní pohovor nebo jak napsat životopis – kde se jedná především o spolupráci s učitelkami Českého jazyka. Také podporuje žáky ohrožené školním neúspěchem, kdy se pomocí pohovoru snaží hledat důvody, proč jsou

neúspěšní a motivovat je ke studiu, případně hledat vhodnější obor studia pomocí silných, slabých stránek. Nabízí také individuální setkání s žáky, kde se věnuje jejich aktuálním potřebám.

Z individuálních setkání, které paní Ing. Mgr. Bourová mívá vyplývá, že za ní žáci chodí nejčastěji se dvěma problémy. Prvním typem problému bývá, že žáci vůbec nevědí, co chtějí dělat, kam chtějí směřovat a nejsou schopni si uvědomit jejich silné, slabé stránky a rozpoznat, co by pro ně bylo vhodné. V tomto případě paní Ing. Mgr. Bourová začíná testem profesní orientace a pokračuje jeho vyhodnocením. Jak sama v rozhovoru říká, to jsou ty obtížnější případy, je to cesta na delší dobu a je potřeba umět dobře pokládat otázky. Není možné přesně říct co kdy paní Ing. Mgr. Bourová používá, protože je to hodně individuální a záleží na typu problému. V rozhovoru však uvedla, že se jí nejvíce osvědčily emiero testy. Druhým typem problému, se kterým k ní žáci chodí je, že mají vytoužený obor a paní Ing. Mgr. Bourová jim pomáhá vyhledat vysoké školy, kde mohou studovat, také jim pomáhá zjistit co je potřeba k přijímacímu řízení. Podle zpětné vazby, kterou paní Ing. Mgr. Bourová dostává od žáků v rozhovoru zmiňuje, že ji přijde, že jsou žáci vděční vůbec za to, že si na ně někdo udělá čas, vyslechne je, ale nesoudí a nikam je netlačí jako např. jejich rodiče. Jak v rozhovoru také zaznělo, považuje se paní Ing. Mgr. Bourová za takového jejich průvodce, kdy žákům pouze nastavuje zrcadlo a nechává je, aby si cestu našli sami.

Nejvíce se nyní paní Ing. Mgr. Bourová vzdělává sama. Je součástí různých skupin na sociálních sítích, kde je v kontaktu s dalšími odborníky z oboru. Sleduje také působení několika významných osob v tomto odvětví, a tak si zachovává aktuální přehled a informovanost. Jak sama v rozhovoru řekla, absolvovala již spoustu školení a aktuálně není nic nového co by mohla absolvovat, jelikož se všechna školení opakují. Zmínila však, že by byla vděčná za vzdělávací program, který by ji nabídl ucelené vzdělání a po jeho absolvování by obdržela certifikát.

6.5 Vyhodnocení výzkumných otázek pro polostrukturovaný rozhovor s kariérovou poradkyní

Žáci se o kariérové poradkyni dozvědí, když zahájí studium na SUPŠKKV, dále kariérová poradkyně zasílá úvodní email, ve kterém představuje sebe a aktivity, které

v rámci kariérového poradenství nabízí. V neposlední řadě kariérová poradkyně chodí do hodin studentů a představuje své aktivity v rámci kariérového poradenství.

Kariérové poradenství probíhá v současné době na škole pomocí organizace exkurzí a přednášek, zajišťováním odborných praxí v rámci studia, účasti na besedách a veletrzích, spolupráce s úřadem práce, přípravy studentů pro vstup na pracovní trh v podobě přípravy na pracovní pohovor a tvorbě životopisu, individuálních setkání a v neposlední řadě pomocí tiskovin, které kariérová poradkyně obdrží a obratem poskytuje žákům.

Aktuální potřeby žáků v kariérovém poradenství, které vyplynuly z rozhovoru s kariérovou poradkyní jsou potřeba individuálního setkání, pomoc s nasměrováním „co dál“; pomoc s vyhledáním VŠ/VOŠ, pomoc se zjištěním kritérií pro přijetí na VŠ/VOŠ, poznat silné a slabé stránky.

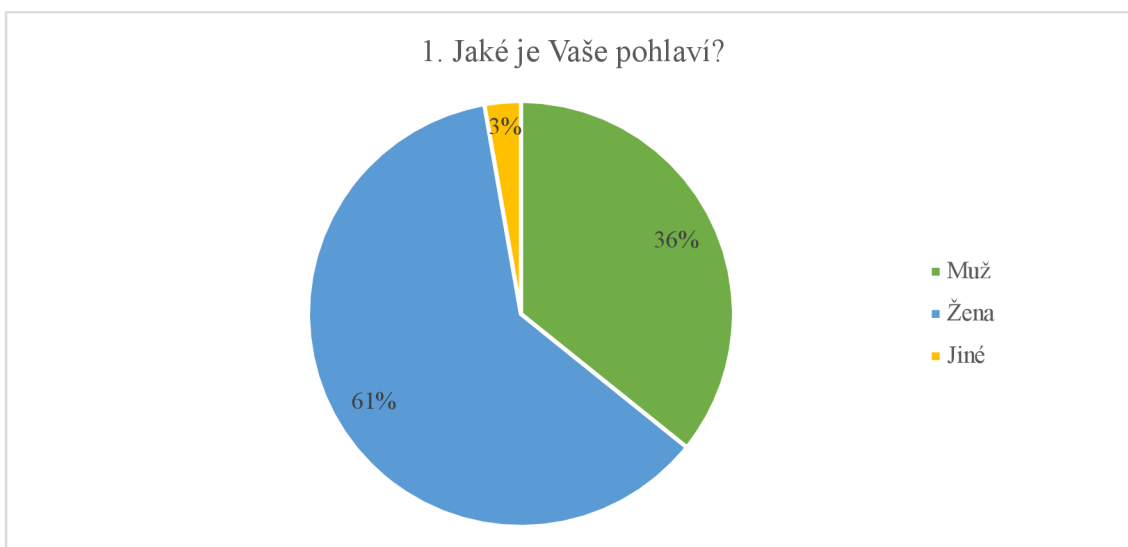
Kariérová poradkyně se nadále profesně vzdělává v oblasti kariérového poradenství pomocí samostatného vyhledávání informací, účasti v kariérových skupinách na sociálních sítích a sledováním odborníků v oboru.

6.6 Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření

Celkem bylo dotazováno 109 žáků ze 3. a 4. ročníku a sedmi maturitních oborů.

Otázky v úvodu dotazníku zjišťovaly obecné informace o žácích. Z grafu je viditelné, že nejvíce zastoupeny jsou na škole ženy 61 %. 36 % je poté na škole mužů a 3 % lidí se identifikují jinak. (graf č. 1)

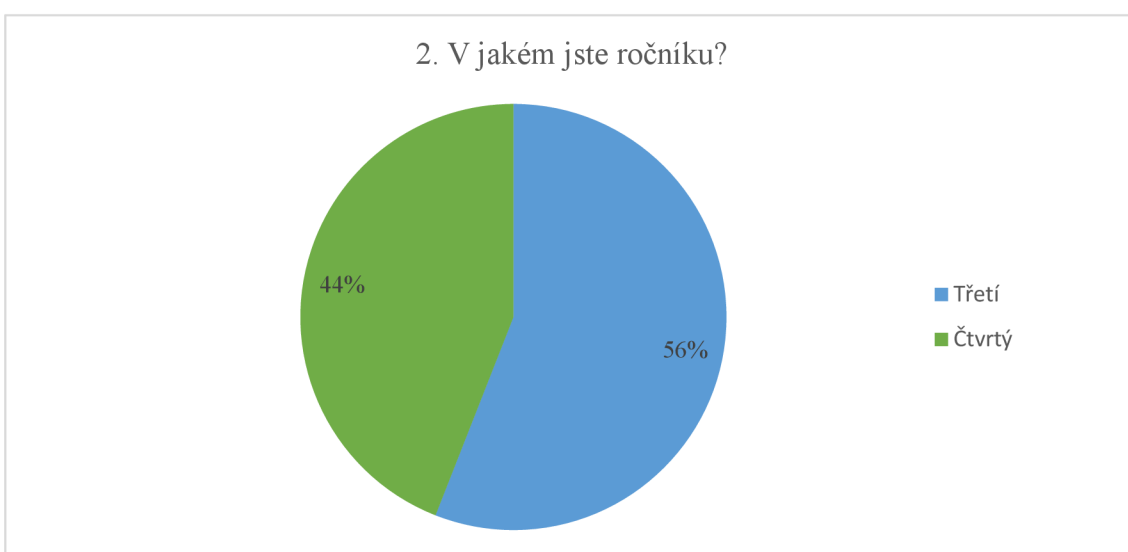
Graf 1: Pohlaví respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Ve 3. ročníku studuje 56 % žáků, zatímco v ročníku 4. je žáků 44 %. Rozdíl počtu žáků ve třetím a čtvrtém ročníku je tedy 8 %.

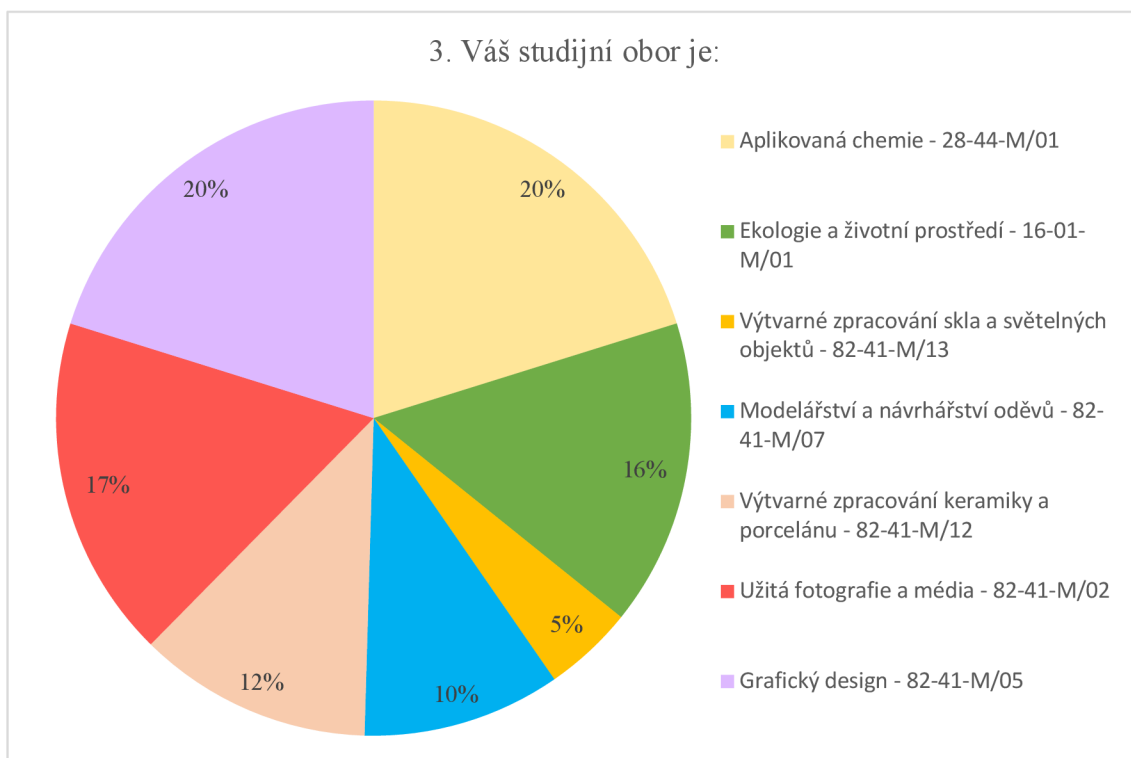
Graf 2: Ročník

Zdroj: vlastní zpracování

Dále byla v pořadí otázka na zjištění studijního oboru. Škola nabízí 7 maturitních oborů, které jsou jak uměleckého, tak technického směru. Nejvíce žáků navštěvuje obory Aplikovaná chemie a Grafický design, kde se v každém oboru nachází 20 % žáků. Nejméně žáků navštěvuje obor Výtvarné zpracování skla a světelných objektů 5%. (graf č. 3)

Graf 3: Obor studia

Zdroj: vlastní zpracování

Následovali otázky směřované na kariérové poradenství a kariérovou poradkyni. První takovou otázkou bylo ověření, zda žáci vědí, kdo má na jejich škole na starost kariérové poradenství. Ukázalo se, že opravdu velká část žáků ví, kdo je na jejich škole kariérovou poradkyní, přesněji 99 % žáků (viz graf č. 4).

Následovala otázka č. 5, kde měli žáci napsat jméno kariérové poradkyně. Výsledek byl velmi podobný, 99 % žáků napsalo různé formulace jména paní kariérové poradkyně Ing. Mgr. Jany Bourové. Je tedy zřejmé, že žáci opravdu znají kariérovou poradkyni na jejich škole. Je tedy vidět, že snahy kariérové poradkyně o to, aby ji měli žáci v povědomí jsou úspěšné.

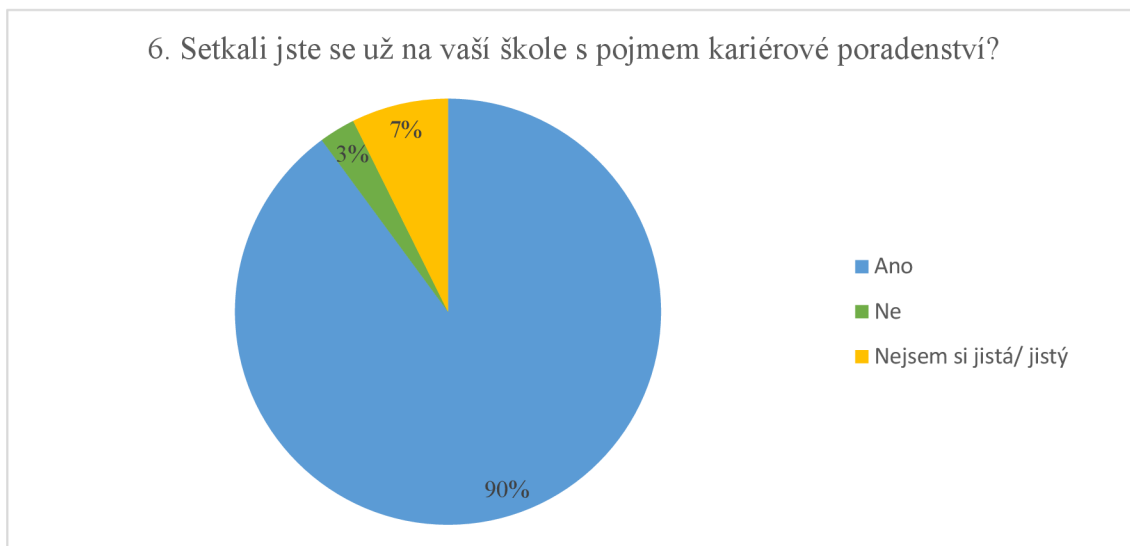
Graf 4: Znalost kariérové poradkyně

Zdroj: vlastní zpracování

V otázce, zda se žáci již setkali s pojmem kariérové poradenství, odpovědělo 90 % žáků, že se s tímto pojmem již setkali. Pouze 3 % žáků uvedli, že se nikdy s tímto pojmem nesetkali a 7 % žáků si nebylo jistých. (graf č. 5)

Graf 5: Pojem kariérové poradenství

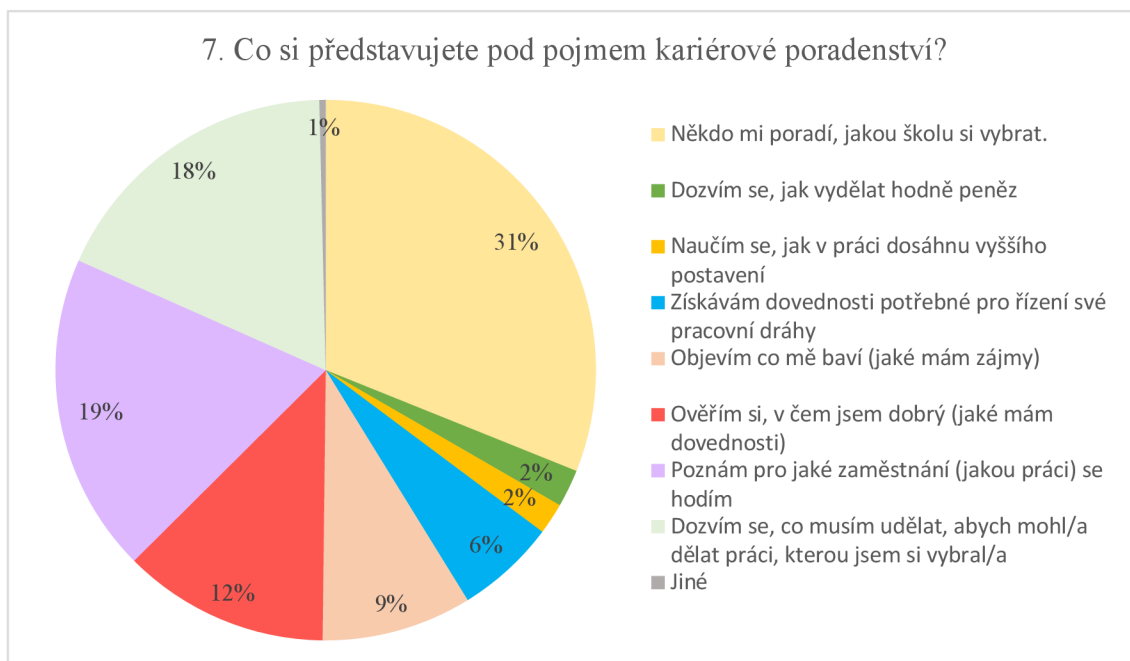

Zdroj: vlastní zpracování

Co se týče představ žáků o kariérovém poradenství nejvíce si tento termín spojovali s pomocí ohledně výběru vysoké školy. Jak bylo zjištěno i z rozhovoru s kariérovou poradkyní, věnuje pomoci žákům s navazujícím studiem opravdu hodně času a je zřejmé, že žáci jsou si toho vědomi. Dále také žáci označili, že jim kariérové

poradenství pomůže s rozhodnutím, pro jaké zaměstnání se hodí. Nejméně žáků naopak označilo odpovědi: Dozví se, jak vydělat hodně peněz a Naučím se, jak v práci dosáhnou vyššího postavení. Na základě odpovědí lze tedy říct, že žáci pojmu a obsahu kariérového poradenství rozumí. (graf č. 6)

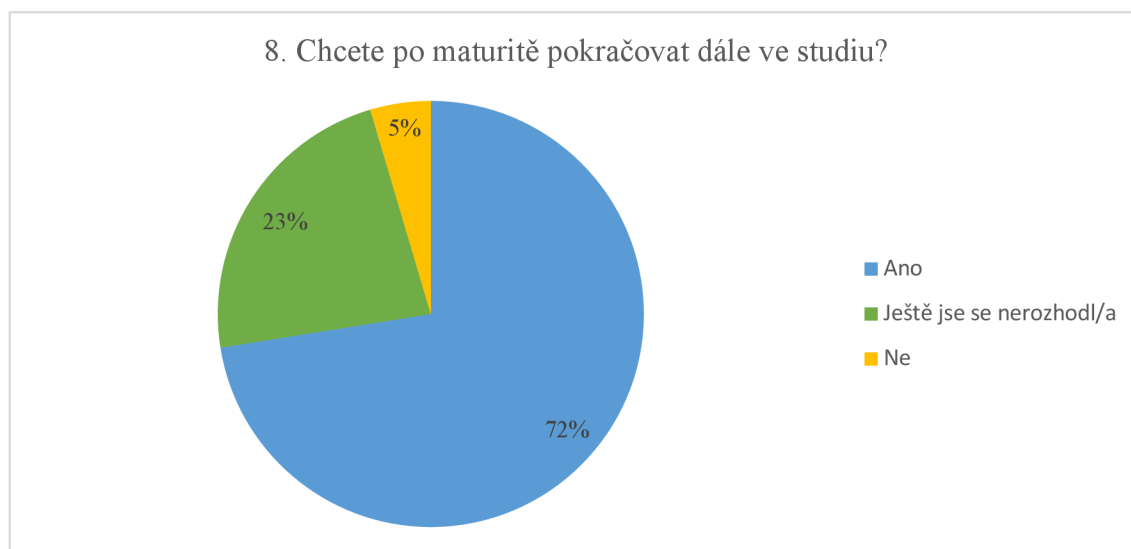
Graf 6: Představa pojmu kariérového poradenství

Zdroj: vlastní zpracování

Série otázek, která následovala se týkala především studia na VOŠ/VŠ. 72 % žáků uvedlo, že chtějí pokračovat ve studiu po ukončení střední školy. 23 % žáků uvedlo, že se ještě nerozhodli a 5 % žáků ví, že na vysokou školu pokračovat nechtějí. Jelikož se jedná o SOŠ, která primárně připravuje žáky pro trh práce nikoliv pro vysokoškolské studium, překvapuje mě, že pouze 5 % žáků nechce nadále ve studiu pokračovat a chce se začlenit do pracovního procesu. Žáci, kteří ještě nejsou rozhodnutí, zda budou pokračovat v navazujícím studiu plánují využít služeb kariérového poradce (viz. graf č. 12). (graf č. 7)

Graf 7: Kariérové rozhodnutí

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků v tabulce 1 vyplývá, že ze 72 % žáků, kteří na VOŠ/VŠ pokračovat chtějí je 41 % žáků ze 3. ročníku. Když srovnáme žáky, kteří ještě nejsou rozhodnutí, vidíme, že se odpovědi ve 3. i ve 4. ročníku podobají stejně tak i u žáků, kteří pokračovat nechtějí. (tabulka č. 1)

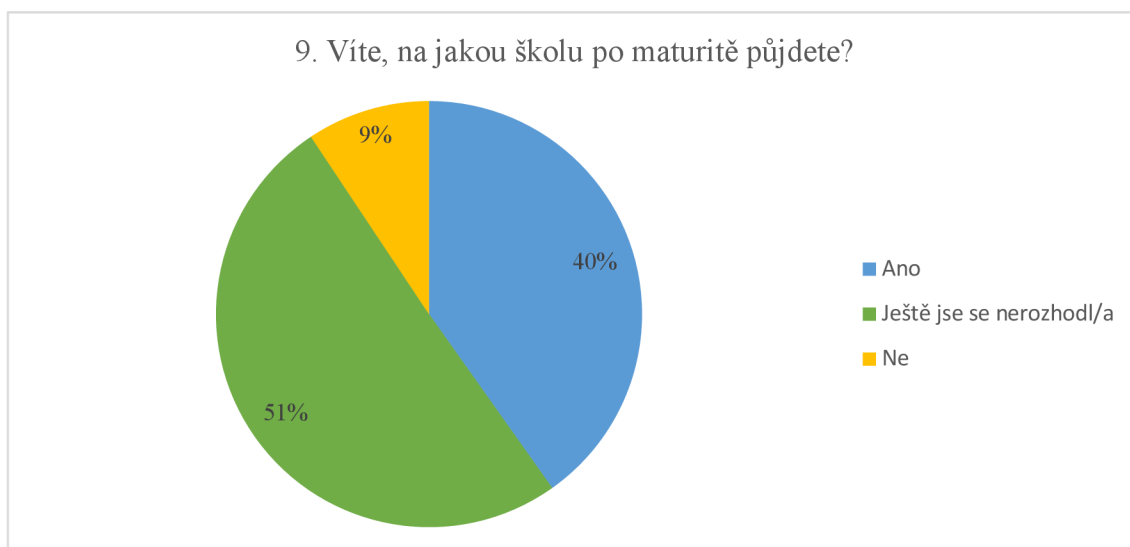
Tabulka 1: Kariérové rozhodnutí

Ročník	Ano	Ještě jsem se nerozhodl/a	Ne
3.	41 %	13 %	2 %
4.	31 %	10 %	3 %
Celkem	72 %	23 %	5 %

Zdroj: vlastní zpracování

51 % žáků, kteří o studiu na vysoké škole přemýšlejí uvedlo, že se ještě nerozhodli nebo neví, na jakou vysokou školu půjdou. Naopak 40 % žáků má ve své volbě vysoké školy naprosto jasno. (graf č. 8)

Graf 8: Výběr VOŠ/VŠ

Zdroj: vlastní zpracování

Žáci, kteří ještě nevědí, na jakou VOŠ/VŠ budou pokračovat jsou především žáci 3. ročníků. Ve 4. ročníku je podíl žáků, kteří mají ve svém studiu jasno velmi podobné množství, jako těch žáků, kteří ještě neví nebo se nerozhodli na jakou školu půjdou (viz. tabulka č. 2).

Tabulka 2: Výběr VOŠ/VŠ

Ročník	Ano	Ještě jsem se nerozhodl/a	Ne
3.	19 %	32 %	5 %
4.	21 %	19 %	4 %
Celkem	40 %	51 %	9 %

Zdroj: vlastní zpracování

48 % žáků, kteří uvedli, že chtějí studovat jiný studijní obor, než studovali doposud z velké části uváděli obory příbuzné k jejich dosavadnímu oboru, popřípadě obor, který byl součástí jejich studia. Poté se ve velké míře objevovalo navazující studium jazyků, psychologie, filozofie a pedagogiky. V dotazníku se také našlo několik žáků, kteří chtějí svůj studijní obor naprosto změnit např. žákyně 3. ročníku oboru Ekologie a životní prostředí uvedla, že by po dokončení střední školy ráda nastoupila na konzervatoř, uvědomuje si, že se nejedná o vysokoškolské vzdělání, ale pro případ, že by se jí nepodařilo na konzervatoř dostat má připravené vysoké školy kam by nastoupila. (graf č. 9)

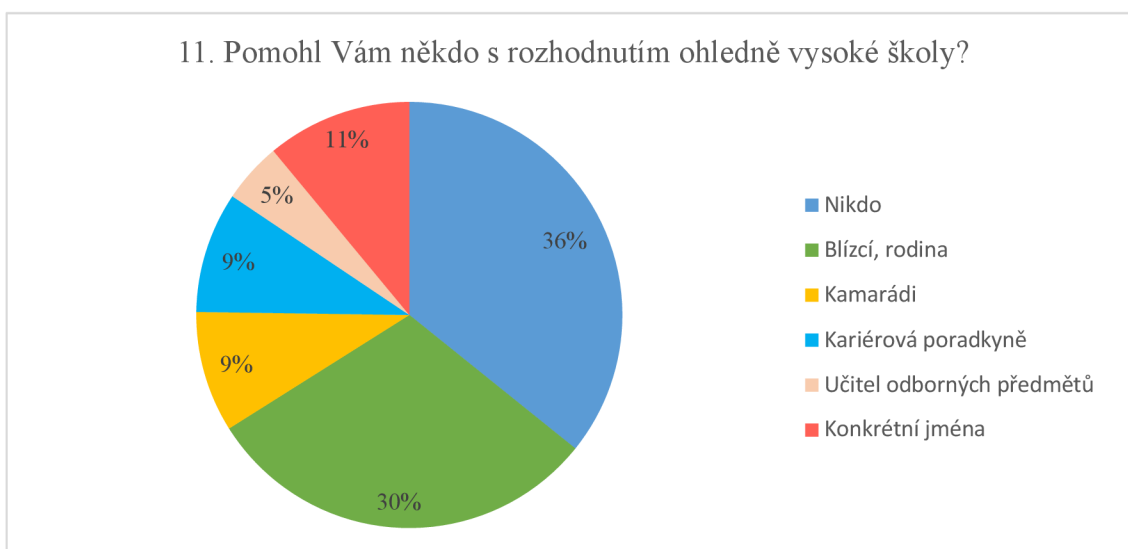
Graf 9: Obor VOŠ/VŠ

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 11 byla zaměřena na to, kdo žákům pomohl s jejich rozhodnutím ohledně vysoké školy. 36 % žáků odpovědělo, že jim s výběrem vysoké školy nikdo nepomohl. 30 % žáků uvedlo, že jim s výběrem pomohli jejich blízcí a rodina. Dalších 9 % žáků uvedlo kamarády a stejný počet žáků uvedl kariérovou poradkyni Ing. Mgr. Janu Bourovou. 5 % žáků uvedlo učitele odborných předmětů. Zbýlých 11 % žáků pak uvedlo konkrétní jména lidí, kteří jim pomohli s výběrem vysoké školy. (graf č. 10)

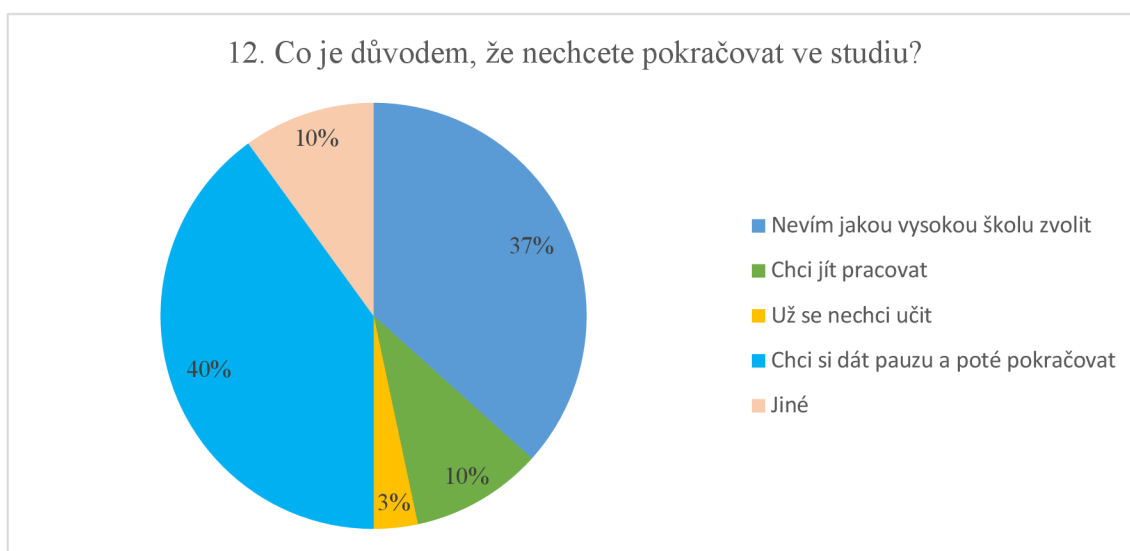
Graf 10: Pomoc s výběrem VOŠ/VŠ

Zdroj: vlastní zpracování

Žákům, kteří v otázce č. 8 (viz. graf č. 7) uvedli, že už nadále nechtějí ve studiu pokračovat nebo se ještě nerozhodli odpovídali na otázku, co je důvodem, že už nechtějí nadále ve studiu pokračovat. 40 % žáků uvedlo, že si chtějí dát od studia pauzu, 37 % žáků neví jakou VOŠ/VŠ zvolit, 10 % žáků chce jít pracovat a 3 % žáků uvedli, že už se nechtějí nadále učit. 10 % žáků má pak jiné důvody, proč nechtějí ve studiu pokračovat. Mezi jiné důvody patří například cestování nebo nevyhovující školský systém a problém s financováním navazujícího studia. (graf č. 11)

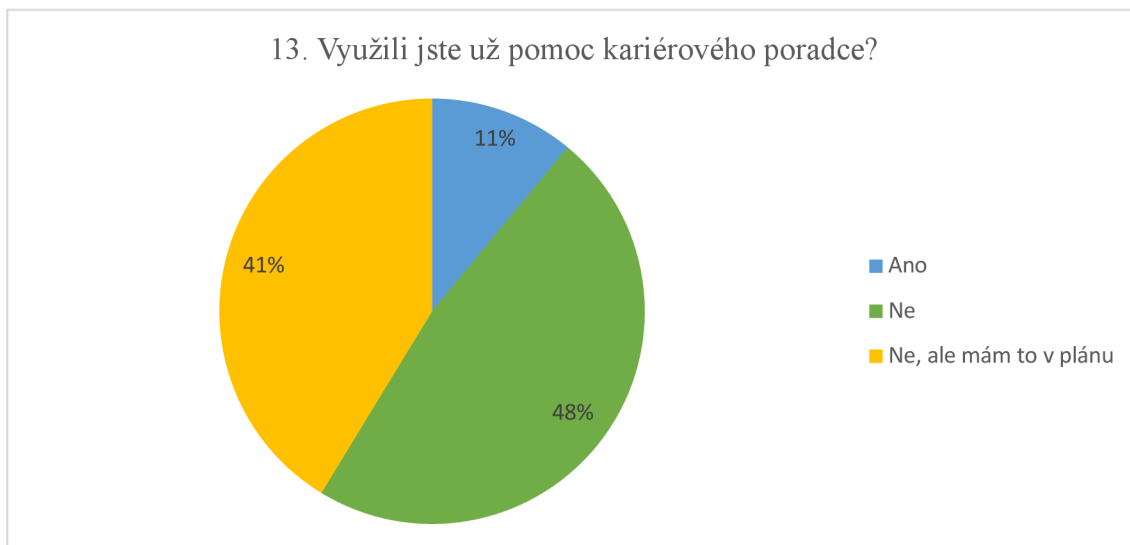
Graf 11: Co je důvodem nepokračování na VOŠ/VŠ

Zdroj: vlastní zpracování

Z dotazovaných žáků, pouze 11 % žáků využilo pomoci kariérové poradkyně. Tento počet můžeme přisuzovat období, ve kterém jsem dotazník žákům podala. Jak zmínila kariérová poradkyně Ing. Mgr. Jana Bourová, sama očekává, že největší příliv žáků, kteří budou potřebovat její pomoc bude v období ledna a později, jelikož se dělají talentové zkoušky na vysoké školy a žáci, kteří budou neúspěšní pak obvykle vyhledají její pomoc. Můžeme tak číst i z grafu, kde 41 % žáků uvedlo, že sice pomoc kariérové poradkyně ještě nevyužili, ale mají to v plánu, kam také můžeme zařadit žáky, kteří se ještě nerozhodli, na jakou VOŠ/VŠ budou pokračovat (viz. graf č. 8). (graf č. 12)

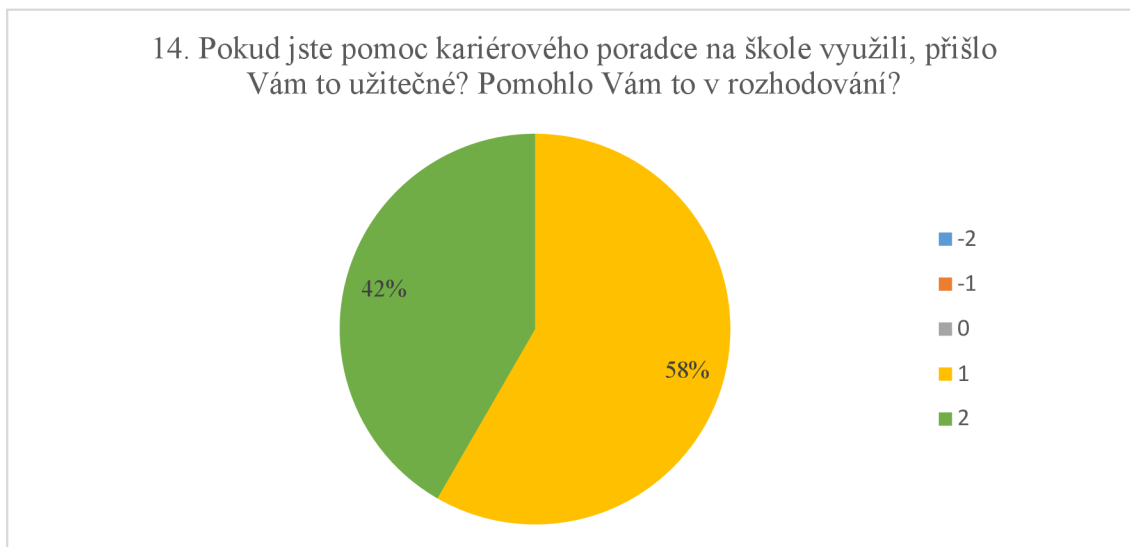
Graf 12: Využití pomoci kariérového poradce

Zdroj: vlastní zpracování

Žákům, kteří využili pomoc kariérové poradkyně (viz. graf č. 12) byli dotazováni, zda jim pomoc, kterou dostali od kariérového poradce přišla užitečná a pomohla jim v jejich rozhodování. Využívali k tomu škálové hodnocení, kdy -2 znamenalo, že jim užitečná rozhodně nepřišla a 2 naopak znamenalo, že jim přišla nejvíce užitečná. 42 % žáků odpovědělo, že jim pomoc od kariérového poradce přišla „nejvíce užitečná“ a 58 % žáků pak hodnotilo užitečnost jejich setkání jako „užitečné“. (graf č. 13)

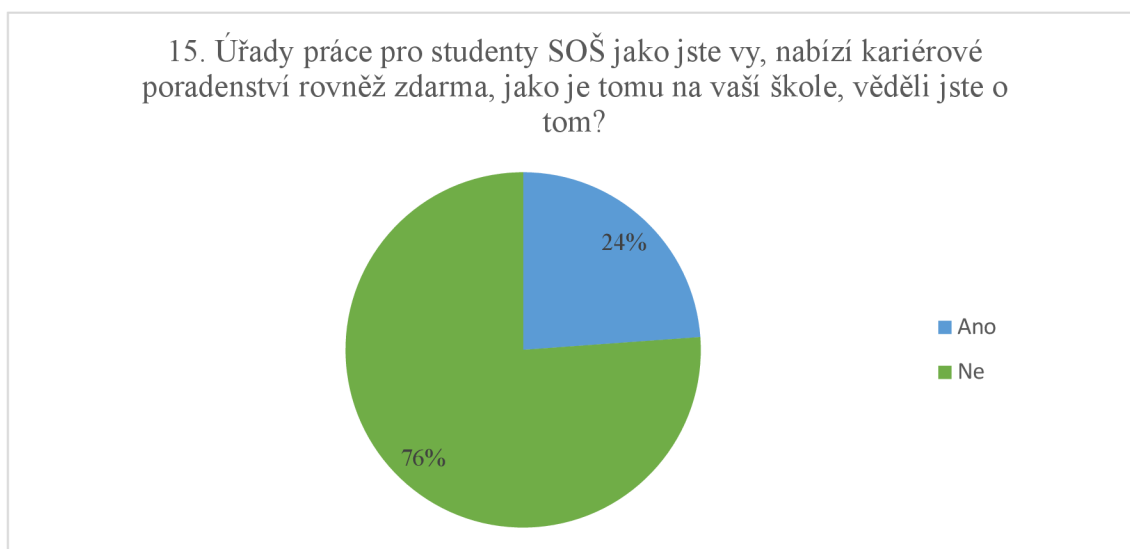
Graf 13: Hodnocení pomoci od kariérového poradce

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 15 se zabývala informovaností žáků ohledně nabídky služby od Úřadu práce. Pouze 24 % žáků vědělo o této službě, kterou Úřad práce poskytuje zcela zdarma. Vzhledem k tomu, že kariérová poradkyně Ing. Mgr. Jana Bourová v rozhovoru uvedla, že s Úřadem práce jistou spoluprací mají domnívám se tedy, že informovanost žáků v tomto ohledu by mohla být mnohem lepší. (graf č. 14)

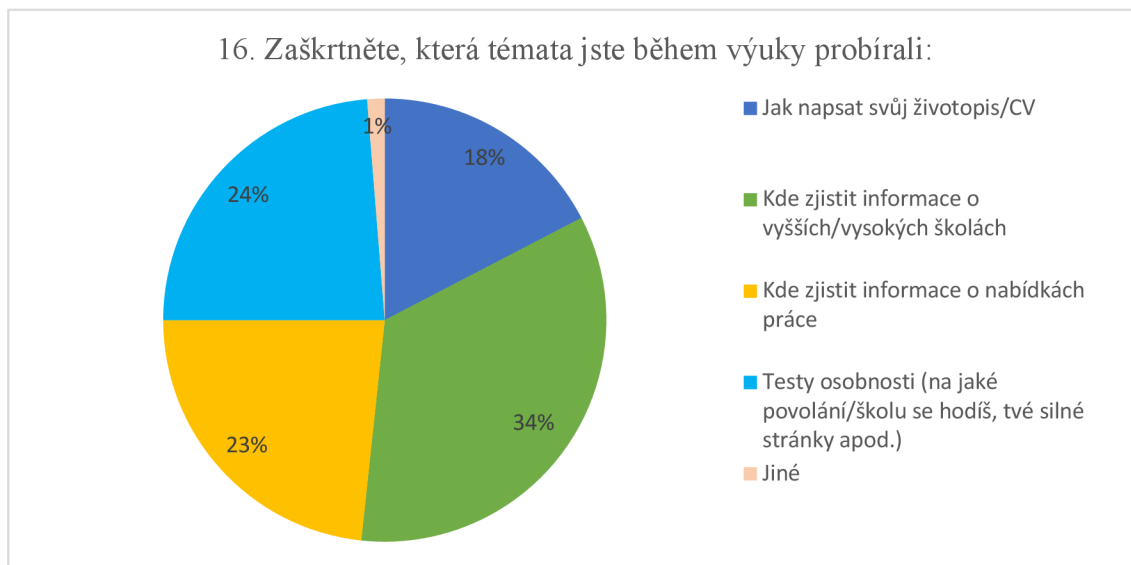
Graf 14: Informace o službě Úřadu práce

Zdroj: vlastní zpracování

V otázce 16 bylo zjišťováno, která témata si žáci vybavují, že v rámci výuky probírali. Jak už vyplynulo z otázky č. 7 (viz graf č. 6) žáci nejčastěji označili variantu: Kde zjistit informace o VOŠ/VŠ a to v počtu 34 %. To nám jen potvrzuje, že na toto téma klade kariérová poradkyně Ing. Mgr. Jana Bourová opravdu velký důraz. Dále žáci označili: Testy osobnosti (na jaké povolání/školu se hodím) v počtu 24 %. A jako 3. nejvíce označované bylo: Kde zjistím informace o nabídkách práce 23 %. 18 % bylo: Jak napsat životopis/CV. (graf č. 15)

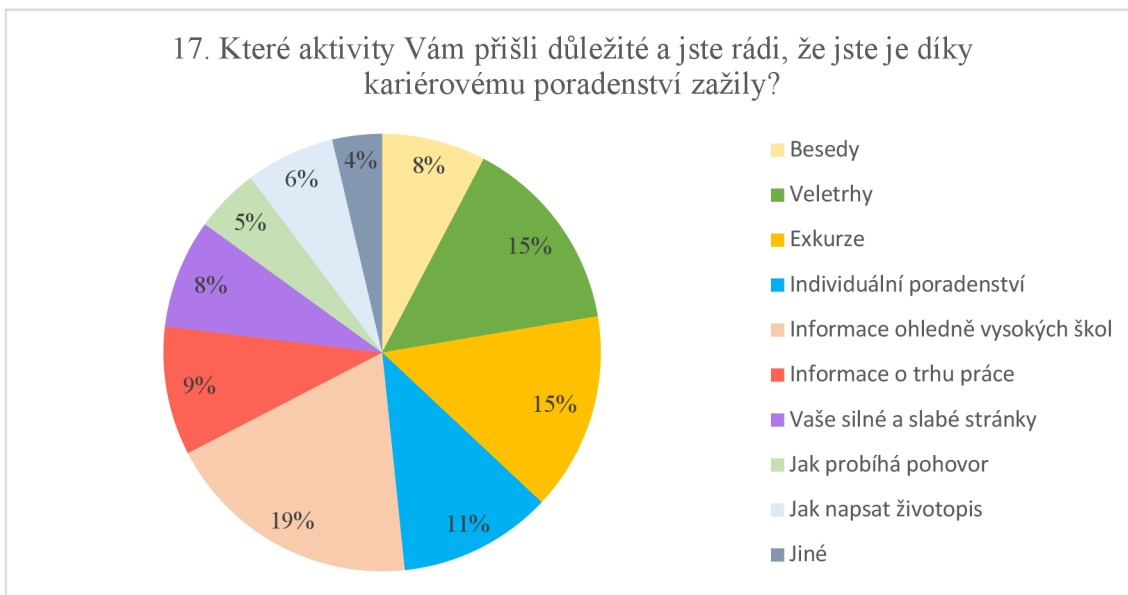
Graf 15: Témata probíraná ve výuce

Zdroj: vlastní zpracování

Jak už bylo v průběhu vyhodnocování dotazníku několikrát zmíněno, i vyhodnocení této otázky zaměřené na důležitost aktivit, které žáci zažili v rámci kariérového poradenství, označili jako nejvíce důležité Informace ohledně vysokých škol. Stejných výsledků dosáhla důležitost u Veletrhů a Exkurzí, označilo je 15 % žáků. 11 % žáků označilo za důležité Individuální poradenství a pouze 5 % žáků jako důležité označilo Jak probíhá pohovor. Takto nízké číslo se dalo předpokládat vzhledem k zjištěné informaci, že drtivá většina studentů uvažuje o pokračování na VOŠ/VŠ (viz graf č.7). (graf 16)

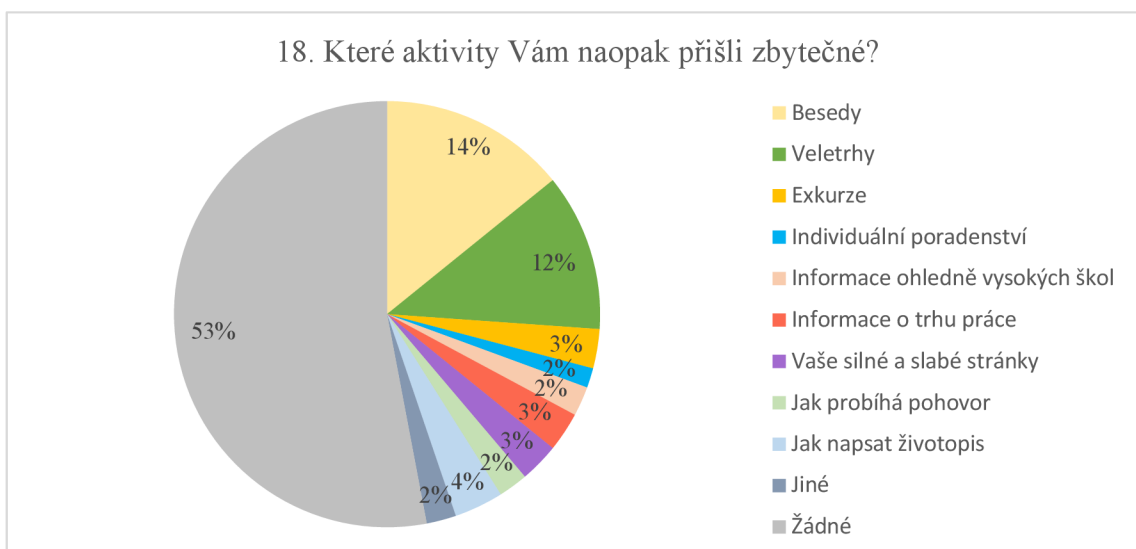
Graf 16: Důležité aktivity ve výuce

Zdroj: vlastní zpracování

Poslední otázka byla směřována naopak na aktivity, které žákům přišli v rámci výuky zbytečné. Jsem ráda, že 53 % žáků označilo možnost Žádné, tedy, že každá z aktivit, kterou v rámci kariérového poradenství zažili hodnotí užitečně. 14 % žáků označilo jako zbytečné Besedy a 12 % žáků poté Veletřhy. Je tedy zřejmé, že drtivá většina žáků vnímá přínos kariérového poradenství pro svoji budoucnost. (graf č. 17)

Graf 17: Zbytečné aktivity ve výuce

Zdroj: vlastní zpracování

6.7 Vyhodnocení výzkumných otázek – dotazníkové šetření

Žáci znají kariérovou poradkyni velmi dobře, jak vyplývá z otázek č. 4 a 5. 99% žáků ví, kdo na jejich škole vede kariérové poradenství a na koho se mohou obrátit. Vyplývá to i z rozhovoru s kariérovou poradkyní Ing. Mgr. Janou Bourovou, kdy její aktivita v představování se žákům je opravdu velká a jak dotazníkové šetření ukázalo, tak jsou její způsoby představování se žákům velmi efektivní.

Na škole probíhají aktivity v rámci kariérového poradenství v podobě besed, veletrhů, exkurzí, individuálního poradenství, podávání informací ohledně vysokých škol, podávání informací o trhu práce, zjišťování silných a slabých stránek, příprav na pohovor a příprav jak napsat životopis.

Tyto aktivity zmiňovala také kariérová poradkyně v našem rozhovoru. Ještě dodávala, že pro žáky jsou nepřetržitě k dostání různé prospekty od škol či tiskoviny, které jako kariérová poradkyně obdrží.

Žáci považují za důležité aktivity týkající se především informací o vysokých školách. To také vyplývá z rozhovoru s kariérovou poradkyní, kdy se snaží tomuto tématu věnovat dostatek času. Následně žáci považují za důležité veletrhy a exkurze. Mezi důležité zařazují také žáci individuální poradenství (viz graf č. 16).

Kariérová poradkyně Ing. Mgr. Jana Bourová má podle žáků stejný vliv na jejich rozhodnutí jako jejich kamarádi. Podle otázky č. 11 (viz graf č. 10) má na jejich rozhodnutí vliv rodina a jejich blízcí nebo oni sami. Nejvíce žáků odpovědělo, že rozhodnutí ohledně vysoké školy učinili sami bez jakékoliv pomoci.

6.8 Vlastní doporučení

Na základě kvalitativního šetření – rozhovoru s kariérovou poradkyní si myslím, že se snaží dělat pro žáky naprosté maximum. Vzhledem k tomu, že má kariérové poradenství jen na desetinu úvazku, myslím, že toho stihá opravdu hodně a jak sama v rozhovoru zmínila je studentům často k dispozici i ve volném čase díky MS Teams, kam se na ní žáci mohou obrátit.

Když vycházím z dotazníkového šetření, myslím si, že by bylo dobré studenty více informovat o službách úřadu práce, který poskytuje bezplatné služby, kterých studenti

mohou využít. Bylo by také vhodné s úřadem práce navázat větší spolupráci, aby více navštěvovali studenty na škole a pomohli jim s přípravou na trh práce.

Vzhledem k nízkému počtu žáků, kteří využili individuální poradenství a toho, že ho vnímají hlavně jako nástroj pro nalezení vhodného navazujícího studia, bych se zkusila zaměřit na motivaci studentům a ukázání, že individuální poradenství nemusí být jen o tom, kam na školu, ale může se pomocí něj řešit jakýkoliv problém, kterým si žák aktuálně prochází a neví si rady.

Také by mohlo být užitečné věnovat se s žáky skupinovému poradenství a rozvíjet tak jejich kompetence a naučili se je lépe aplikovat.

Celkově musím práci Ing. Mgr. Jany Bourové opravdu ocenit, myslím, že úroveň kariérového poradenství na SUPŠKV je teď opravdu výborná a studenti dostávají plnohodnotné kariérové poradenství. Z rozhovoru je také jasné, že kariérová poradkyně Ing. Mgr. Jana Bourová se sama vzdělává a snaží se sbírat všechny možné prostředky pro neustálé zlepšování kariérového poradenství na škole.

Vzhledem ke všem závěrům doufám, že úroveň kariérového poradenství, která byla na SUPŠKV nastavena se bude udržovat a jen zlepšovat. Jak paní Ing. Mgr. Jana Bourová zmiňovala v rozhovoru, nebrání se odbornému studiu/ kurzu zaměřeného na kariérové poradenství. I díky tomu věřím, že SUPŠKV si svou úroveň udrží a půjde s dobou.

ZÁVĚR

Bakalářská práce na téma Kariérové poradenství na střední odborné škole se zabývá současným stavem kariérového poradenství na Střední uměleckoprůmyslové škole v Karlových Varech. Cílem bylo zjistit, jak je kariérové poradenství prezentováno žákům na dané škole. Zároveň bylo cílem zjistit informovanost studentů o kariérovém poradenství. Bakalářská práce se skládá z teoretické a praktické části.

V první části teoretické práce byla provedena rešerše literatury o kariérovém poradenství. Nejprve byly vysvětleny základní pojmy jako je kariérové poradenství, poradenství, kariéra, adolescence a připravenost adolescentů na trh práce. Praktická část zahrnovala kvantitativní a kvalitativní výzkum. Byly zodpovězeny výzkumné otázky a díky tomu bylo dosaženo výzkumného cíle.

V praktické části práce byla nejprve provedena charakteristika místa výzkumu a metodika výzkumného šetření. Dále byl proveden rozhovor s kariérovou poradkyní školy. Rozhovor s kariérovou poradkyní byl přepsán a následně shrnut. Poté bylo provedeno dotazníkové šetření zaměřené na žáky třetích a čtvrtých ročníků maturitních oborů. Po dotazníkovém šetření následovalo individuální vyhodnocení a grafické znázornění dotazníkových otázek. Na základě vyhodnocení dotazníkového šetření byly vyhodnoceny výzkumné otázky. Podle dotazníkového šetření bylo zjištěno, že 99 % žáků ví o kariérovém poradenství na škole a znají kariérovou poradkyni. 19 % žáků považuje za důležité, že získávají od kariérové poradkyně informace ohledně VOŠ/VŠ. Celkově šetření dopadli velmi pozitivně. Na základě převážně dotazníkového šetření byla navržena různá doporučení, která byla předána kariérové poradkyni. Výzkumné otázky byly zodpovězeny a cíl bakalářské práce byl splněn.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

MONOTEMATICKÉ PUBLIKACE

BĚLOHLÁVEK, František. *Osobní kariéra*. Praha: Grada Publishing, 1994. ISBN 80-7169-083-X.

ČÁP, David. *Výchovné poradenství: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1.12.2009*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, c2009. Meritum - výkladová řada. ISBN 978-80-7357-498-7.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Přeložil Vladimír JŮVA, přeložil Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.

HAJEROVÁ MŮLLEROVÁ, Lenka a Jan SLAVÍK. *Modelování kurikula*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická, 2020. ISBN 978-80-261-0903-7.

HARGAŠOVÁ, Marta. *Skupinové poradenství*. Přeložil Anna FEJGLOVÁ. Praha: Grada Publishing, 2009. Psyché. ISBN 978-80-247-2642-7.

CHRÁSKA, Miroslav a Klára ŠEĐOVÁ. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

JUŘÍČKOVÁ, Věra. *Poradenství: [studijní text pro kombinované studium Veřejná správa a regionální politika]*. Opava: Optys, 2008. ISBN 978-80-85819-71-7.

KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-571-4.

KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. Praha: Grada Publishing, 2014. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4502-2.

KOHOUTKOVÁ, Hana. *Rozvoj kariéry se zaměřením na absolventy vysokých škol*. Praha, 2008. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Katedra andragogiky a personálního řízení. Vedoucí práce Michaela Tureckiová.

- KUČÍREK, Jiří. *Psychodiagnostika a poradenství*. 2014. Hradec Králové: Gaudeamus při Univerzitě Hradec Králové, 2014. ISBN 978-80-7435-447-2.
- LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché. ISBN 80-247-1284-9.
- MACEK, Petr. *Adolescence*. 2., upravené vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-747-7.
- MAŇÁK, Josef, Tomáš JANÍK a Vlastimil ŠVEC. *Kurikulum v současné škole*. Brno: Paido, 2008. Pedagogický výzkum v teorii a praxi, sv. 12. ISBN 978-80-7315-175-1.
- PALÁN, Zdeněk. *Lidské zdroje: výkladový slovník: výchova, vzdělávání, péče, řízení*. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-200-0950-7.
- PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Vyd. 6. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.
- PÝCHOVÁ, Silvie, Helena KOŠTÁLOVÁ, Petra DRAHOŇOVSKÁ a Dorota MADZIOVÁ. *Kariérové poradenství na každý pád*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2020. Řízení školy. ISBN 978-80-7598-604-7.
- ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: vývojová psychologie*. 4., doplněné vydání. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1783-1.
- SZEBESTOVÁ, Zdeňka, ŠNAJDROVÁ, Lucie, ed. *Průřezová témata ve výuce žáků odborných škol*. 2. díl.. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2012. ISBN 978-80-87063-39-2.
- ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
- VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2022/2023*. 8. aktualizované vydání. Praha: ANAG, 2022. ISBN 978-80-7554-370-7.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

VENDEL, Štefan. *Kariérní poradenství*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1731-9.

VOSMIK, Miroslav. *Inkluze a kariérové poradenství*. Praha: Raabe - Společně pro kvalitní vzdělávání, [2018]. Dobrá škola. Inkluzivní vzdělávání. ISBN 978-80-7496-357-5.

ZAPLETALOVÁ, Jana a Hana VAŇKOVÁ, ed. *Kariérové poradenství - přítomnost a budoucnost*. Praha: Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR, c2006. ISBN 80-86856-21-6.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Co jsou rámcové a školní vzdělávací programy (RVP a ŠVP) | Infoabsolvent.cz. *Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce* | Infoabsolvent.cz [online]. [cit. 23.01.2023]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Rady/Clanek/7-0-13>

Informace o škole - SUPSKV. *Úvodní stránka - SUPSKV* [online]. [cit. 23.01.2023]. Dostupné z: <https://supskv.cz/index.php/o-skole/informace-o-skole/>

Kariérové poradenství, MŠMT ČR. *MŠMT ČR* [online]. Copyright ©2013 [cit. 20.01.2023]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/karierove-poradenstvi>

Kariérový poradce| NSP.CZ. Národní soustava povolání [online]. Copyright © 2017 Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 24.03.2023]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/karierovy-poradce>

Podoby kariérového poradenství, MŠMT ČR. *MŠMT ČR* [online]. Copyright ©2013 [cit. 20.01.2023]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/podoby-karieroveho-poradenstvi-1>

RVP SOV - Rámcové vzdělávací programy středního odborného vzdělávání - edu.cz. *edu.cz - Jednotný metodický portál MŠMT* [online]. Copyright © 2022 [cit. 23.01.2023]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-stredniho-odborneho-vzdelavani-rvp-sov/>

Školní vzdělávací programy - SUPSKV. *Úvodní stránka - SUPSKV* [online]. [cit. 25.01.2023]. Dostupné z: <https://supskv.cz/wp-content/uploads/2022/10/Aplikovana-chemie.pdf>

Výroční zpráva - SUPSKV. *Úvodní stránka - SUPSKV* [online]. [cit. 25.01.2023]. Dostupné z: https://supskv.cz/wp-content/uploads/2022/10/Vyrocní_zp_za_2021-2022.pdf

World Health Organization (WHO). *World Health Organization (WHO)* [online]. Copyright © [cit. 20.01.2023]. Dostupné z: <https://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd47/EN/constitution-en.pdf?ua=1>

28 Technická chemie a chemie silikátů - edu.cz. *edu.cz - Jednotný metodický portál MŠMT* [online]. Copyright © 2022 [cit. 23.01.2023]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-stredniho-odborneho-vzdelavani-rvp-sov/obory-l-a-m/28-technicka-chemie-a-chemie-silikatu/>

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Obrázek 1: Služby kariérového poradenství	18
Obrázek 2: Schopnosti potřebné pro jednotlivé oblasti zaměstnání	22
Obrázek 3: Schéma propojení RVP se školními vzdělávacími programy	35
Graf 1: Pohlaví respondentů	49
Graf 2: Ročník	49
Graf 3: Obor studia	50
Graf 4: Znalost kariérové poradkyně	51
Graf 5: Pojem kariérového poradenství	51
Graf 6: Představa pojmu kariérového poradenství	52
Graf 7: Kariérové rozhodnutí	53
Graf 8: Výběr VOŠ/VŠ	54
Graf 9: Obor VOŠ/VŠ	55
Graf 10: Pomoc s výběrem VOŠ/VŠ	55
Graf 11: Co je důvodem nepokračování na VOŠ/VŠ	56
Graf 12: Využití pomoci kariérového poradce	57
Graf 13: Hodnocení pomoci od kariérového poradce	57
Graf 14: Informace o službě Úřadu práce	58
Graf 15: Témata probíraná ve výuce	59
Graf 16: Důležité aktivity ve výuce	60
Graf 17: Zbytečné aktivity ve výuce	60
Tabulka 1: Kariérové rozhodnutí	53
Tabulka 2: Výběr VOŠ/VŠ	54

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č.1 – Přepis rozhovoru s výchovnou poradkyní

Příloha č. 2 - Vzor dotazníku pro studenty 3. a 4. ročníků SUPŠKV

PŘÍLOHA Č. 1

Přepis rozhovoru s kariérovou poradkyní paní Ing. Mgr. Janou Bourovou z 19.12.2022:

Tereza Sojková: “Dobrý den, já vás poprosím, jestli se nám krátce představíte.”

Kariérní poradkyně Bourová: “Ano, jmenuji se Jana Bourová pracuji na Střední uměleckoprůmyslové škole keramické a sklářské v Karlových Varech jako učitelka chemických předmětů a fyziky a vykonávám zde funkci kariérní poradkyně školy cca asi 5 let už.”

Tereza Sojková: “To už je dlouhá doba.”

Kariérní poradkyně Bourová: “No docela už jo, utíká to, letí to strašně rychle.”

Tereza Sojková: “Já si pamatuji, že když jsme byli někdy ve druháku nebo tak, tak že jste právě k nám přišla, že to začínalo teprve a už je to 5 let. Tak to je hodně dlouho, to jsem si ani neuvědomila, tak to bude spousta nových informací pro mě.”

Kariérní poradkyně Bourová: “7, vlastně ne, jsem přišla v únoru 2017. Takže to bude 6 let no.”

Tereza Sojková: “Páni, to už je doba. Tak rovnou začneme a první otázkou rovnou je, jak vnímáte ze své pozice kariérové poradenství?”

Kariérní poradkyně Bourová: “No, já jsem o tom přemýšlela a pro mě je to služba, která je nezbytná ve školách. Podle mě tam patří, každopádně. Patří tam jako samostatná jednotka. To znamená, nemyslím si, že je dobré, aby kariérní poradce vykonával současně, tak aby mohl vykonávat tu funkci kvalitně a měl na to dostatek času, zároveň učitele, takže jako samostatná služba ve škole pro mě jaksi jedna z těch důležitých. Určitě si myslím, že tam patří.”

Tereza Sojková: “Jsem moc ráda, že to takhle zmiňujete, protože vlastně tím, jak jsem se do toho dostala, tak vnímám ten tlak, že je fakt silný, že i sama na sobě vidím, že kdyby mi na základní škole někdo v tom rozhodování pomohl, tak moje kariérní dráha by byla asi trošku jiná, ale na druhou stranu jsem ráda, že jsem právě ten příklad a ráda na školu vzpomínám i když to bylo úplně mimo obor, tak si říkám že se k chemii třeba jednou ještě vrátím.”

Kariérní poradkyně Bourová: “Já si myslím, že zase je dobře, že si člověk projde určitými uličkami a má možnost volit si zase trošičku jiný směr. Já jsem de facto taky chtěla učit a dostala jsem se přes chemii k učení. Taky to mělo takovou trnitou cestu. Ale tak kariérní cesta je vždy trnitá a nekonečná.“

Tereza Sojková: “To je pravda. Další otázkou je, jak ke kariérovému poradenství přistupujete vy sama?”

Kariérní poradkyně Bourová: “No tak snažím se aktivně, já mám placenou službu z krajského akčního plánu to znamená z projektu s úvazkem 0,1 toho plného. Takže desetina plného úvazku je kariérní poradenství což vychází v průměru na 4 hodiny týdně. Je to strašlivě málo. Jsou měsíce, kdy mám spoustu aktivit hodně jezdím, reprezentuji školu na výstavách škol a tak dále nebo když se pak organizují nějaké exkurze. Než se to dá všechno dohromady, tak to hodí úplně jiný číslo diametrálně odlišný od toho, co bych měla mít v úvazku reálně. Snažím se aktivně abych byla vidět, abych byla slyšet, abych pro studenty nebyla neznámým článkem, ale pořád každým rokem do toho člověk přináší něco nového, protože jak jsem před 5 lety začínala, tak to bylo tak, že člověk musel hlavně studovat něco. Musel se hlavně v té oblasti vzdělávat teď už víceméně těžím, ale přála bych si do budoucna, aby konečně byla legislativně tato funkce ošetřena, protože my to stále nemáme ve školském zákoně. Ráda bych měla jasně dané, že mám jít tam a tam studovat rok nebo 2 abych tuto funkci vykonávala jako kvalifikovaná síla a měla třeba i z toho přímého úvazku, z toho učitelského jako má výchovný poradce třeba pár hodin dolů. Třeba 2–3 hodiny dolů jako má ten výchovný poradce, což teda aktuálně vůbec vlastně není, takže vyčkávám, ale už to, co jsem prošla za všechna možná školení tak mi zatím nebylo nabídnuto něco, kde jsem nebyla. Protože teďka v kraji je to tak, že ty školy nabíhají na to kariérové poradenství třeba trošku po nás. To znamená, ta školení se opakují a mě už to nic nepřináší, takže já bych byla šťastná, kdyby opravdu byl vzdělávací program, který by mi nabídl vlastně ucelené vzdělání a měla bych na to certifikát, který by byl z toho ministerstva jako potvrzení. Jsem z toho trošku smutná že to zatím pořád neproběhlo.“

Tereza Sojková: “Já teď právě taky řeším, v rámci toho, že vlastně pro nás není navazující magisterský studium, takže ze mě kariérní poradce sice bude, ale taky se ve

své pozici ještě necítím na to, abych šla těm lidem pomáhat s profesní dráhou, byť jsme si prošli různými koučovacími tréninky a různými testovými metodami a psychologii, tak pořád si říkám, že to je něco tak křehkého, že si furt nepříjdu dostatečně nastudovaná na to, abych to šla vykonávat. Věřím, že s praxí se to snad zlepší. A s tím, jak se to teď dostává víc do povědomí, tak že to bude už jenom lepší. Zmiňovala jste, že se snažíte, aby studenti o vás věděli, abyste tam pro ně nebyla jen další kantor, jak se o vás můžou studenti dozvědět?“

Kariérní poradkyně Bourová: “Studenti se o mně doví, zároveň zákonní zástupci vždycky na začátku školního roku, kdy se celé poradenské pracoviště školy představujeme to znamená kromě mě paní psycholožka, výchovná poradkyně, preventistky a já. Zároveň jim posílám email s tím, co spadá do mých kompetencí, co jsem schopná jim nabídnout, s čím jim mohu pomoci a zároveň do těch 1. ročníků chodím i osobně, kde to vlastně říkám ještě osobně žákům, aby mě i viděli a zároveň teda chodím do 4. ročníků vždycky na začátku čtvrtáku. Tam jim předávám zdroje, různé webové odkazy, které by se jim mohly hodit při hledání práce nebo při výběru vysokých škol.“

Tereza Sojková: “Zmiňovala jste, že zasiláte úvodní email, kde píšete, co vlastně spadá do vašich kompetencí můžete nám říct co tam zmiňujete?“

Kariérní poradkyně Bourová: “Já si to tady otevíru, jsem si to už totiž připravovala, tak já tam píšu, co všechno nabízím. Takže 1. věc, nabízím pomoc žákům orientovat se nebo zorientovat se na trhu práce, organizuji nejrozličnější exkurze, přednášky spolupracuji s úřadem práce a žáci se zúčastňují různých besed a veletrhů. Třeba veletrh pracovních příležitostí tady v karlovarském kraji. Mohou také do různých podniků na exkurze a tak dál. Potom připravuji žáky a na vstup na trh práce. To znamená, jakým způsobem probíhá pracovní pohovor, jak sepsat životopis tam komunikují hlavně s češtinářkami, podporují žáky ohrožené školním neúspěchem, a to taky spadá do mé kompetence. Vždycky ve čtvrtletí, když máme pedagogickou radu a jsou tam opravdu nějakí žáci kteří absolutně selhávají v tom studiu, tak s nimi děláme pohovor a snažíme se hledat důvody, proč jsou neúspěšní, motivovat je ke studiu a hledat případně třeba nějaký vhodnější obor na základě silných, slabých stránek. Tam teda samozřejmě u těch dospělých už je to trošku pozdě, protože už tady

třeba 3 roky jsou, tak tam hledat nové studium asi úplně ne, ale u těch mladších většinou to bývá hlavně v prváku nebo ve druháku. Po té distanční době se to zhouplo i do 2. ročníků, protože ta distanční výuka nám tady udržela děti, které sem úplně nepatří, bohužel, a tím pádem přišli o 2 roky a tam teda ta komunikace s rodiči je velice mnohdy složitá, protože rodiče mají určitou představu a nejsou úplně zcela objektivní. Takže tam dochází mnohdy i k nepříjemným situacím, ale zatím se vždy podařilo a domluvili jsme se. De facto uznali, že úplně tomu dítěti, když je to dítě nešťastné a nezažije úspěch, tak mu to taky nepřidá, ani po psychické stránce, takže většinou to vždycky nějak vybalancuje a vyřešíme to, takže toto spadá taky do mých kompetencí. Dále poskytují individuální setkání s žáky s cílem a teď záleží, oni přicházejí s různými potřebami, buď samozřejmě někdy se stává, že vůbec neví kam dál, co budou dělat, co chtějí dělat a nejsou schopni si nějak uvědomit silné, slabé stránky co by pro ně bylo vhodné, tak tam to začínáme už nějakým testem profesní orientace a tak dále a to je na dyl, to je delší cesta a nebo přijdou lidi s nějakým vytouženým oborem a pomáhám jim vyhledávat vysoké školy, kde to můžou studovat a co je potřeba k přijímacímu řízení všechno, takže jim pomáhám spíš tak. Takhle to už je takový jako cílenější potom takováhle záležitost no, takže to je další bod a potom ještě doporučuji žákům, to se týká hlavně těch čtvrtáků, vhodné informační zdroje či poradenská zařízení právě podle toho, co by je zajímalo a jaké mají potřeby. Takže já jim vždycky vytisknu informace a zároveň jim sdílím všechno na MS Teams. Vytvořila jsem na MS Teams skupinu kariérové poradenství, kam si vždycky vložím třetáky v pololetí a tam jim sdílím veškeré informace z vysokých škol, co se kde děje, kdy jsou dny otevřených dveří, jaké jsou tam různé úspěchy a tak dále. Posílám jim tam právě i odkazy na zdroje, kam se můžou podívat, takže docela se mi pak i ty děti ozývají zpátky a obrací se na mě i právě přes ty Teamsy. Pak samozřejmě výběr vhodných oborů podle předpokladů studenta. Takže to jsou takové ty hlavní body dost široký je to. Jako je to mazec občas, když se to sejde. Jsou měsíce, který jsou teda strašný a zároveň ještě reprezentují školu na výstavách, takže toho je prakticky hodně.“

Tereza Sojková: “Jak jste zmiňovala ty besedy máte nějaký příklad, který jste zrovna pro studenty realizovala?”

Kariérní poradkyně Bourová: “Loni tady zde byly s euro institutu a možnost třeba studia práce v zahraničí pak tady byly erasmáci z Erasmu, taky nabízeli z univerzity

obranu, VŠCHT přijede tam jsme byli teďka, taky jsme byli v Litvínově na odloučeném pracovišti no, takže tam nás docela hezky provedli, a dokonce jsme domluvili spolupráci, že tam vezmou na praxi naše chemiky. Podařilo se nám i do Temelína a Dukovan dostat žáky na praxi. Jako daří se docela, docela expandujeme.“

Tereza Sojková: ”Ještě jste zmiňovala dobu covidovou, kdy se vše přeneslo do onlinu. Fungovala jste i tak nadále?“

Kariérní poradkyně Bourová: “Měla jsem konzultace osobní přes Teamsy, ale samozřejmě, abych to vykázala, tak jsem si vždycky musela udělat fotečku jo z toho, že jsem opravdu tu schůzku měla. Hlavně potom my jsme třeba chodili do laborek takže třeba chemici ty se se mnou sešli i v těch laborkách, tak jsme udělali schůzku třeba tam, ale fungovalo to tak, že mi ty děti hodně psaly a nebo jsme se takhle setkali v online prostředí já jsem ty Teamsy vlastně zřizovala nebo ten kanál kariéra jsem zřizovala právě v covidové době abych neztratila kontakt a žáci tak zpětně se mnou. Dneska už bez těch Teamsů nefungují, já už sdílím vlastně veškerý materiály pořád dál když někdo není ve škole. Oni jsou strašně vděčný, že si neshání zápisky, stejně to nepřečtou po spolužákovi, takže mají ode mě prezentace, takže já nejsem jako lakomá ráda to poskytnu, když to pomůže.“

Tereza Sojková: “Proč se kariérovému poradenství věnujete?“

Kariérní poradkyně Bourová: “No, tak jednak myšlenka nevznikla teda u mě úplně, abych se přiznala, bylo mi to nabídnuto od vedení školy v tom roce 2017 než se to celé rozjelo s tím, že teda mi bylo řečeno, že si myslí vedení, že bych se na to hodila a já nevím, ale myslím si, že asi jo, protože opravdu mě to baví. Musím říct, že ta zpětná vazba od žáků, kdy vidím, že jsou strašně vděční, že si s nimi vůbec o nich někdo pohovoří a že je někdo poslouchá. Já teda nevím, jaké jsou situace doma, že jo, každý to má doma jinak ale asi to, že je nikdo jako nesoudí a nikam nestrká ta nestrannost, že tam je ta nestrannost, protože ty maminky a tatínkové by z toho dítěte asi rádi něco měli a snaží se pořád ho někam tlačit, kdežto my jako kariérní poradci neřešíme to, jestli má čtyřky, pětky nebo jedničky, ale spíš, aby si už nastavil nějakým způsobem zrcadlo, a aby se dozvěděl sám něco o sobě. Tak já to vnímám a jsem vlastně průvodce, který se mu snaží to zrcadlo nějakým způsobem nastavit a někam ho, ale tam kam on chce dostat, ne tam kam chci já. Takže já to takhle vnímám no a oni jsou strašně vděční.

Snažím se to dělat úspěšně a zodpovědně a mít z toho dobrý pocit tak, jak by člověk měl dělat věci, do který se pouští. Víte, a akorát jsem z toho spíše smutná, že není ten čas, který by to potřebovalo a já se nerozkrájím, to prostě bych tam nechala zdraví. Víte jak se říká, až do výše platu jo ale stejně to člověk dělá vždycky nad rámec, protože ví, že nikdy neřeknu ne, nemám čas na vás a podobně. Když přijde nějaký žák snažím se najít si čas, ale opravdu tahle funkce potřebuje více prostoru a času.“

Tereza Sojková: “Takže si dokážete představit, že kariérové poradenství je práce na plný úvazek?”

Kariérní poradkyně Bourová: “Takhle normálně ve škole určitě, ale já bych to dělat neuměla to ne. Já bych se do tohohle sama nepouštěla, protože nejsem kvalifikovaná, ale tak možná v tom školství, ale jako kariérní poradce někde třeba pod info kariérou pracovat to já bych nedokázala.“

Tereza Sojková: “Vlastně jste na škole jediná kariérní poradkyně, pak je tam psychologka, a ještě jste zmiňovala preventivky, ale kariérní poradkyně jste na škole jediná?”

Kariérní poradkyně Bourová: “Ano, jsem tu jediná. Poté tu je výchovná poradkyně a preventivky, teda metodik primární prevence tak se jmenuje ta funkce správně.“

Tereza Sojková: “Zmiňovala jste, že jste prošla různými školeními ale například specializační studium nebo jiné vzdělání v této oblasti nemáte?”

Kariérní poradkyně Bourová: “Ne ne.“

Tereza Sojková: “Dobrá. Bavili jsme se, že vyučujete chemii, fyziku, laboratoře zapomněla jsem ještě na něco?”

Kariérní poradkyně Bourová: “Tak ty chemické předměty všeobecně. Mám chemickou technologii, chemickou techniku, analytickou chemii, chemická laboratorní cvičení, abych něco nevynechala. Letos mám i chemické výpočty v prváku a ve třetáku, já už tam fušuji. Pak máme nově výpočty k laboratořím, což je vlastně to samé, takže tyto odborné chemické předměty.“

Tereza Sojková: “Začleňujete v těchto předmětech téma člověk a svět práce?”

Kariérní poradkyně Bourová: “Vzhledem k tomu, že my jsme loni pracovali na novém školním vzdělávacím programu a já jsem byla jedna z těch které to měli částečně na starosti a celé prázdniny jsem na tom hezky strávila, tak jsem v tom programu inspis vlastně to průřezová témata člověk a svět práce vytvářela a koordinovala jsem ostatní kolegy ve všech předmětech napříč všemi obory, takže já mohu hrdě říct, že toto průřezové téma máme ve všech předmětech naplněno.“

Tereza Sojková: “Tak to je skvělá náhoda to jsem vůbec netušila a hezky to vyšlo.“

Kariérní poradkyně Bourová: “Takže vlastně ve všech oblastech je to průřezové téma zajištěno. V matematice, tam to průřezové téma máme naplněno a v odborných předmětech se to předpokládá, tam to musí být určitě, protože tam kdyby to nebylo, tak to by bylo velmi špatné, protože my cílíme na trh práce, na uplatnění toho absolventa v tom daném oboru. Musíme mít naplněny kompetence absolventa a ten musí být připravený především na trh práce, a to že má předpoklady ke studiu vysoké školy tak to je bonus, ale víme, kolik jich na té vysoké školy jde a kdo potom ty školy zvládne.“

Tereza Sojková: “Když to vezmete teď, kdybyste přišla do těch hodin myslíte si, že opravdu vyučující naplňují téma člověk a svět práce ve svých předmětech?“

Kariérní poradkyně Bourová: “Já si myslím že určitě, ne každou hodinu, to ani nejde ale stoprocentně tím, že naše škola spolupracuje s velkým množstvím firem a zároveň žáci mají praxe v těch reálných podnicích, tak už to je vlastně naplnění tohoto tématu, takže určitě.“

Tereza Sojková: “Komunikujete často s kolegy z pedagogického sboru ohledně tématu člověk a svět práce a toho, jak ho naplňují?“

Kariérní poradkyně Bourová: “To úplně ne, oni to mají přímo v rámcovém vzdělávacím programu psáno, jakým způsobem mají toto průřezové téma naplňovat, takže my to vlastně nekomunikujeme, ale já když to tak jako vidím okolo, tak nemám pochyby absolutně o tom, že by to tak nebylo.“

Tereza Sojková: “Jste s ostatními pedagogy nějak v kontaktu ohledně toho, co se týče kariérového poradenství?“

Kariérní poradkyně Bourová: “No já bych řekla, že ano. I když teda letos úplně zatím jsme nic napříč obory nevytvářely, ale fungujeme tady docela dobře. Takže já myslím že určitě. Tím, že se nám absolventi vracejí do škol a mají besedy. Ale vím, že to funguje dobře, takže úplně oni nepotřebují můj dohled, jestli to správně chápu tu otázku, že bych jako to musela kontrolovat myslím si, že nemusím že tohle šlape.“

Tereza Sojková: “Zmiňovala jste, že se studenty děláte právě individuální poradenství a nastínila jste, že většinou přichází, že buď vůbec neví anebo mají představu. Můžete nám popsat, jak to pak probíhá přesně třeba co konkrétně za testy s nimi děláte?“

Kariérní poradkyně Bourová: “Mě se osvědčily emiero testy a pak mám nejrůznější z těch školení, co jsem prošla, to byla hlavně info kariéra z Plzně k nám jezdila do Varů. Takže vždycky přijel někdo s nějakým tématem, a i třeba z nejrůznějšími pracovními listy a já jsem si toho i hodně vzala od nich z webů. Takže tam je to když přijde samozřejmě ten člověk, který vůbec netuší, tak to zkusím nejprve na slabé, silné stránky zjistit, aby si udělal takovou nějakou sebereflexi a zkusit to vzít úplně od mala co toho člověka bavilo co ho baví nebo co ho vůbec provází, aby bylo na čem stavět no a zároveň s tím ještě propojit ten test profesní orientace který samozřejmě vám vyplivne hojný počet profesí a tam je potřeba na to udělat kvalitní rozbor že jo toho testu potom opravdu jako si sednout a klásky otázky dobře, hlavně na tom to stojí. Položit dobře otázku tak aby tam ta reflexe proběhla tak jak má no a tím pádem takhle to nějakým způsobem hledáme no, ale je to na vícero sezení to je jasný. Já toho studenta vždycky pak posílám domů říkám a promyslete si to, zhodnoťte, zkuste to doma probrat a sejdeme se třeba za týden a tak dál takže tam je to takhle samozřejmě s různými výsledky každopádně no a pokud přijde ten co má nějaký vysněný obor a třeba neví jaké školy ho nabízí, tak tam většinou otevřeme internet a hledáme. Velmi se mi líbí, nevím, jestli znáte Terezko, aplikace můj život po škole. Je to taková hezky barevná dětská ono to vypadá, že to je pro malý děti nicméně já jsem koukala že na tý aplikaci můj život po škole je tam přímo Karlovarský kraj a můžete si tam vybrat profese a vyplivne vám to jaké vzdělání musíte mít jaké budou vaše příjmy, když to vystudujete, jaké vysoké školy takovéto vzdělání nabízí, takže tam si může ten student proklikat vlastně všemi možnými cestičkami a je to strašně hezky a přehledně zpracované.“

Tereza Sojková: “Tato aplikace mi nic neříká, ale jak o tom mluvíte, přijde mi to podobné stránkám národní soustava kvalifikací a národní soustava povolání. Když jste teďka zmiňovala právě ty aktivity, které začleňujete v tom individuálním poradenství jsou některé aktivity, které se vám už opravdu osvědčily, že je používáte ráda a opakovaně? A naopak které aktivity jste zjistila, že nejsou správnou cestou a vyřadila je třeba, jestli nějaká taková aktivita je.“

Kariérní poradkyně Bourová: “To úplně asi ne, ne že bych něco vyřadila. Já nemám asi tak úplně pestrou paletu z čeho bych mohla čerpat, hlavně on není úplně čas zkoušet, spíš tak jedu na tom, co se mi osvědčilo ale víceméně takováto pestrost tady úplně jako neprobíhá.“

Tereza Sojková: “Kde získáváte novinky o kariérním poradenství?“

Kariérní poradkyně Bourová: “Hlavně přes internet a sleduji nejrůznější portály kariérového poradenství na sociálních sítích, takže tam všechno, nebo sleduji konkrétní kariérní poradce. Teď si nevzpomenu ale kariérový poradce a koučové, to je skupina, pak třeba Lucii Václavíkovou nebo Petru Drahoňovskou. Takže takhle v těch skupinách různě no spíš je to takové trošku pytlíkování. Není to úplně ideální, že bych si to tak jako představovala.“

Tereza Sojková: “Takže se dá říct, že se nadále v kariérovém poradenství sama vzděláváte?“

Kariérní poradkyně Bourová: “Ano, ano kariéra je cesta, která nikdy nekončí. Jinak ještě jsem zapoměla zmínit, že tady mám stojan, co jsem si nechala udělat u kabinetu, kde mám všechny možné tiskoviny, takže žáci si můžou cokoliv vzít a ani nemusí na mě ťukat a můžou si tady na stojanu vzít prospekty o vysokých školách, různé brožury, všechno co mi přijde tady mají k dispozici. Mají teda i nástěnku, která byla dřív u sekretariátu.“

Tereza Sojková: “Tak a tím jsme u konce, už jste mi zodpověděla veškeré otázky a já vám mockrát děkuji za poskytnutí rozhovoru pro mou bakalářskou práci. Budu moc ráda, když zůstaneme i nadále v kontaktu nejen kvůli bakalářské práci ale i pro případnou inspiraci.“

Kariérní poradkyně Bourová: “Budu moc ráda, Terezko.“

PŘÍLOHA Č. 2

Vzor dotazníku pro studenty 3. a 4. ročníků SUPŠKV

Kariérové poradenství na střední odborné škole

Dobrý den,

mé jméno je Tereza Sojková a jsem absolventkou Aplikované chemie právě na SUPŠ. Nyní studuji na ČZU obor Kariérové poradenství a vzdělávání, kde píši bakalářskou práci na téma Kariérové poradenství na střední odborné škole. Proto Vás chci poprosit abyste věnovali několik minut mému dotazníku, který se týká kariérového poradenství na vaší škole, odpovídejte prosím co nejkonkrétněji.

Mockrát děkuji za spolupráci a držím palce při Vašem studiu.

1. Jaké je Vaše pohlaví?

Vyber jednu odpověď.

- Muž
- Žena
- Jiné

2. V jakém jste ročníku?

Vyber jednu odpověď.

- Třetí
- Čtvrtý

3. Váš studijní obor je:

Vyber jednu odpověď.

- Aplikovaná chemie - 28-44-M/01
- Ekologie a životní prostředí - 16-01-M/01
- Modelářství a návrhářství oděvů – 82-41-M/07
- Grafický design – 82-41-M/05
- Užitá fotografie a média – 82-41-M/12
- Výtvarné zpracování skla a světelných ojektů – 82-41-M/13

4. Víte, kdo má ve vaší škole na starost kariérové poradenství?

Vyber jednu odpověď.

- Ano
- Ne

5. Napište prosím jméno pedagoga či pedagogů, kteří mají na starosti kariérové poradenství.

Napište odpověď, pokud jste na otázku č. 4 odpověděli ano.

Napište jedno nebo více slov.....

6. Setkali jste se už na vaší škole s pojmem kariérové poradenství?

Vyber jednu odpověď.

- Ano
- Ne
- Nejsem si jistá/jistý

7. Co si představujete pod pojmem kariérové poradenství?

Vyberte jednu nebo více odpovědí.

- Někdo mi poradí, jakou školu si vybrat.
- Dozví se, jak v práci dosáhnu vyššího postavení.
- Získávám dovednosti potřebné pro řízení své pracovní dráhy.
- Objevím, co mě baví (jaké mám zájmy).
- Ověřím si, v čem jsem dobrá/ dobrý (jaké mám dovednosti).
- Poznám, pro jaké zaměstnání (jakou práci) se hodím.
- Dozví se, co musím udělat, abych mohl/a dělat práci, kterou jsem si vybral/a.
- Jiné...

8. Chcete po maturitě pokračovat dále ve studiu?

Vyberte jednu odpověď.

- Ano
- Ne
- Ještě jsem se nerozhodl/a

9. Víte, na jakou školu po maturitě půjdete?

Vyberte jednu odpověď, pokud jste na předchozí otázku č. 8 odpověděli ano.

- Ano

- Ne
- Ještě jsem se nerozhodl/a

10. V jakém oboru plánujete na vysoké škole pokračovat?

Vyberte jednu odpověď, pokud jste na předchozí otázku č. 9 odpověděli ano.

- Stejný obor
- Jiný obor

11. Pomohl Vám někdo s rozhodnutím ohledně vysoké školy? Napište prosím kdo.

Např. kariérový poradce, rodiče, prarodiče, kamarádi, trenér... atd.

Napište jedno nebo více slov.....

12. Co je důvodem, že nechcete pokračovat ve studiu?

Vyberte jednu nebo více odpovědí, pokud jste na otázku č. 8 odpověděli ne.

- Nevím, na jakou vysokou školu jít.
- Chci jít pracovat.
- Už se nechci učit.
- Chci si dát pauzu a poté pokračovat.
- Jiné...

13. Využili jste už pomoc kariérového poradce?

Vyberte jednu odpověď.

- Ano
- Ne
- Ne, ale mám to v plánu.

14. Pokud jste pomoc kariérového poradce na škole využili, přišlo Vám to užitečné? Pomohlo Vám to v rozhodování?

Ohodnoťte vaši zkušenost, pokud jste na předchozí otázku č. 13 odpověděli ano. Vyber v rozmezí -2 až 2, kdy -2 znamená ne a 2 ano.

-2	-1	0	1	2
ne				ano

15. Úřady práce pro studenty SOŠ jako jste vy, nabízí kariérové poradenství rovněž zdarma, jako je tomu na vaší škole, věděli jste o tom?

Vyberte jednu odpověď.

- Ano
- Ne

16. Zaškrtněte, která témata jste během výuky probírali:

Vyberte jednu nebo více odpovědí.

- Jak napsat svůj životopis/CV.
- Kde zjistit informace o vysokých školách.
- Kde zjistit informace o nabídkách práce.
- Testy osobnosti (na jaké povolání/ školu se hodíš, tvé silné stránky apod.)
- Jiné...

17. Které aktivity Vám přišli důležité a jste rádi, že jste je díky kariérovému poradenství zažili?

Vyberte jednu nebo více odpovědí.

- Besedy
- Veletrhy
- Exkurze
- Individuální poradenství
- Informace o trhu práce
- Vaše silné a slabé stránky
- Jak probíhá pohovor
- Jak napsat životopis
- Jiné...

18. Které aktivity Vám naopak přišli zbytečné?

Vyberte jednu nebo více odpovědí.

- Besedy
- Veletrhy
- Exkurze
- Individuální poradenství
- Informace o trhu práce

- Vaše silné a slabé stránky
- Jak probíhá pohovor
- Jak napsat životopis
- Žádné
- Jiné...